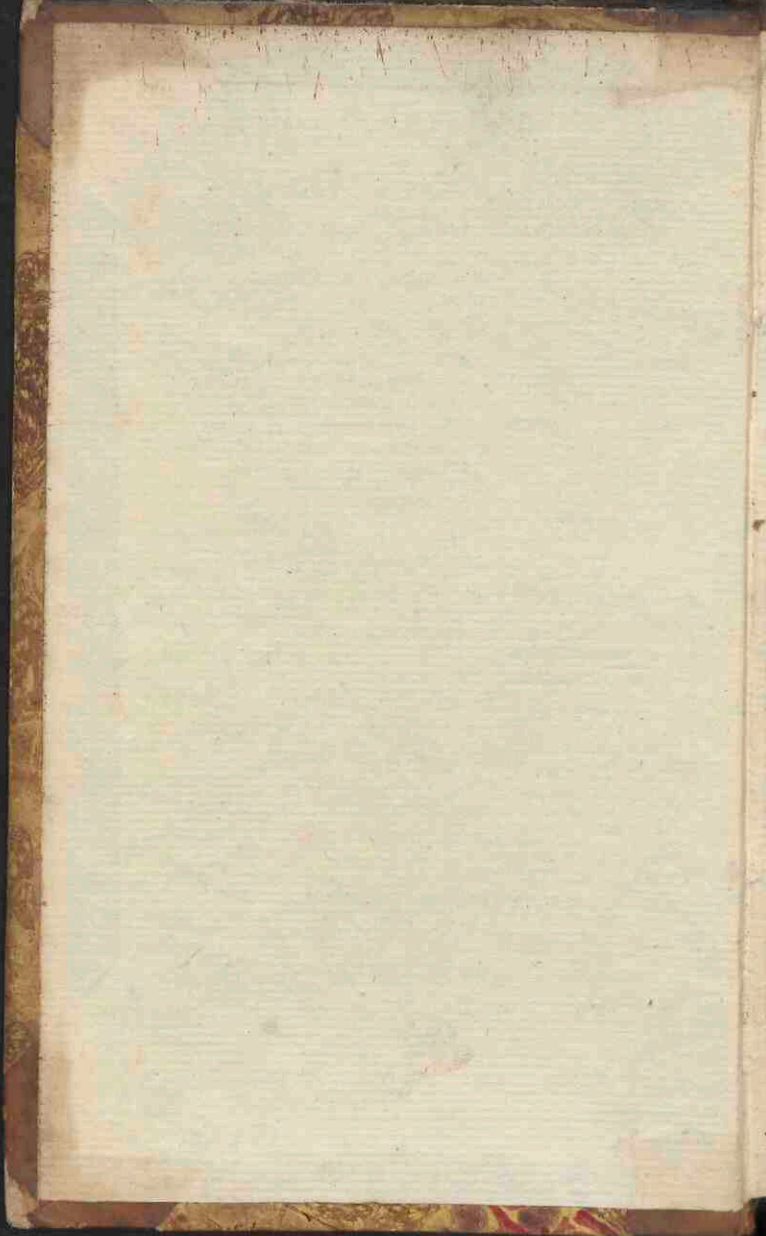

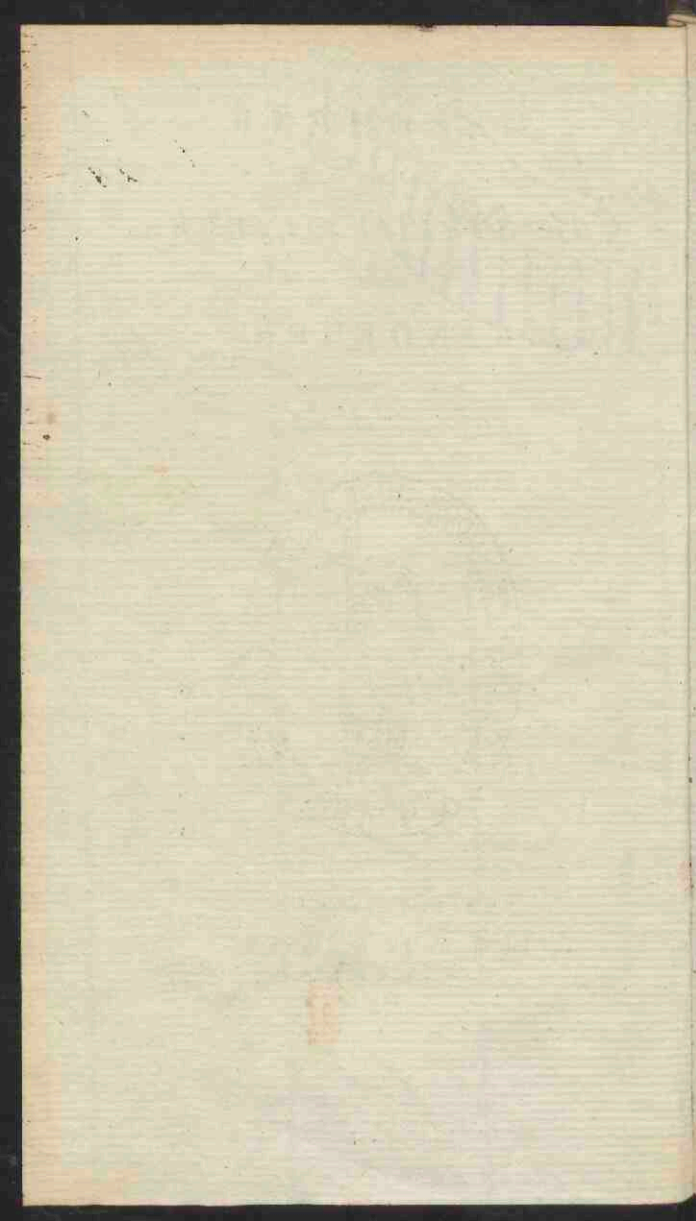
Geschenk der christelijke liefde aan kinderen

<https://hdl.handle.net/1874/351569>

I a. 360.

Nederlandsch Zendinggenootschap. ①

gec

GESCHENK

DER

PKE I-⁷/₂₄

CHRISTELIJKE LIEFDE

AAN

KINDEREN.

ZEVENDE DRUK.

N. Z. G.

N°. 173.

TE ROTTERDAM,

bij M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1835

No. XXII.

KUNST-
 VERLAG
 G. M. P.

VERLAG

Die Königl. Preuss. Akademie der Wissenschaften
 zu Berlin, von welcher
 diese Schrift aus der
 Bibliothek der
 Akademie entlehnt
 ist.

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij mingeoefenden; — namelijk:

R. J. VAN DER MEULEN, B. VAN MARKEN,
J. CLARISSE, A. L. M. Phil. et Theol. Doct.
en Prof., A. DE VRIES, L. EGELING,
J. C. VORSTMAN, R. ADRIANI, *Predikanten te*
Amsterdam, Hoorn, Leyden en Rotterdam;

overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door de drukkers dezes, onderteekend is.

M. W. J. L. J. J. J.

AAN DE KINDEREN!

Dit Werkje, U, kinderen! toegewijd
En door uw Vriend gescheven,
Zij als een zaad dat wijd en zijd
In 't harte kiemt, om op zijn tijd,
Zoo bloem, als vrucht te geven.

O lieve kind'ren! leest met lust:
De weg, U hier gewezen,
Is 't ware pad naar 's Hemels kust,
Waarop gij, veilig en gerust,
Voor niets behoeft te vreezen.

Gij zijt nog jong; maar nooit te vroeg
Is 't hart aan God gegeven,
Voor Hem, die U steeds gadesloeg,
Ontvlamt de liefde nooit genoeg,
Aan Hem behoort ons leven.

Het boekje is klein, maar rijk in leer
 't Geest stof om na te denken,
 Te veel op eens bezwaart te zeer,
 Behaagt het U, en vraagt gij meer,
 'k Zal U een tweede schenken.

U Een plaat of keurig titelblad
 Ziet g' aan dit Werk ontbreken,
 Maar hebt gij 't regte doel gevat,
 Zoo zal wat meer dan prent en blad,
 Zoo zal uw wandel spreken.

Die 't goede mint en 't kwade vliedt,
 Bij God wil zijn geprezen,
 Die volg' den raad, dien God hem biedt:
 Wie 't vroegst van U op Jezus ziet,
 Zal 't vroegst gelukkig wezen.

Jezus heeft de kinderen lief.

Marc. X vs. 13—19.

Ik begin, lieve kinderen! allereerst tot U van Hem te spreken, dien gij nooit te vroeg kennen en beminnen kunt — van Jezus Christus, uwen en mijnen Zaligmaker, die in de wereld gekomen is, om onzer zonden wil en tot onze Zaligheid: Die nu leeft in den hemel, ons ten goede, en welken wij eens zien zullen als onzen Regier. *Hij* is het, die ons van God gegeven is, om ons te leeren den weg onzer behoudenis, ons onwaardigen in de gunst en vriendschap met den hoogen en heiligen God te herstellen, ons weder tot den Vader te brengen. — *Hij* is het, door wien wij den onzienlijken en volzaligen God alleen regt kunnen kennen, en door wien wij, indien wij opregt in Hem gelooven, Hem lief hebben en volgen. ook aan God in heiligheid, zoover het menschen mogelijk is, kunnen gelijk worden. — Het was een regt aandoenlijk oogenblik, toen daar die moeders met hare kinderen aan de hand of op den arm, bij Jezus kwamen en Hem verzochten die kleinen te zegenen. O! hoe vriendelijk

zag Hij dezelve aan! Hij nam hen een voor een bij zich, omarmde ze, legde zijne hand op hun hoofd, en sprak zijnen zegen over hen uit. Ja, zult gij denken: daar onder wenschte *ik* ook wel geweest te zijn, en als Jezus nog op aarde was, ik zou Hem ook om zijnen zegen vragen. Maar weet gij wel, dat Jezus hetzelfde aan U gedaan heeft, hetgeen Hij toen aan die kinderen deed? Toen gij gedoopt zijt (en dat zal toch wel van bijna allen uwer het geval zijn) bragten uwe Ouders U tot Hem, opdat Hij U de handen opleggen en zegenen zoude; toen is zijn zegen, in zijnen naam over U uitgesproken, dat is, Hij heeft U alle die zegeningen toegezegd, welke de Goddelijke liefde aan arme zondaren schenken wil, en Hij door zijnen dood en gehoorzaamheid verworven heeft, — alle die zegeningen, welke gij hier op aarde, om wijs, vergenoegd en godzalig te leven, om blijmoedig en getroost te sterven, en eeuwig zalig te zijn, noodig hebt. Toen heeft Hij U beloofd voor U te willen zorgen, en zoo gij Hem maar niet verlaat, bij U te willen blijven, gedurende uw gansche leven. Gij kunt er niet aan twifelen of Jezus heeft U lief, want dat heeft Hij reeds getoond bij uwe geboorte; gij werdt niet onder woeste volken en blinde heidenen, maar in eene beschaafde Maatschappij uit

Christen-Ouders geboren. Hij schonk U Ouders, Leermeesters, zijn Woord, en vele andere middelen, om vroeg met Hem bekend te worden. — Gij leest het in uwen Bijbel, dat Hij gezegd heeft: *«Laat de kinderen tot Mij komen; verhindert hen niet, want dezulken is het koningrijk der hemelen.»* Bij den Doop heeft Hij U verzekerd, dat hoe vroeg gij tot Hem komt, Hij U zal aannemen, dat Hij U bekeeren en zaligen wil. Ook voor kinderen stierf Hij aan het kruis; ook aan kinderen wil Hij zijnen Geest schenken en voor den hemel hun toebereiden. Ja, wanneer gij dit boekje leest, moogt gij denken: dit is alweder een blijk van Jezus liefde tot mij, die mij hierdoor wat goeds leeren wil. — Maar komt gij nu wel tot Hem? Bidt gij Hem wel, dat Hij U uwe zonden vergeve, en tot een braaf en gehoorzaam kind make?

o Jezus! vorm mijn teêre leden?

Bespreng mij met uw dierbaar bloed,

Vervul mijn lippen met gebeden,

En met Gods vrees mijn jong gemoed.

Ik zal mijn Ouders dan heminnen,

Dan vrees ik voor geen helsche pijn,

Dan kom ik eens den hemel binnen,

En zal eene eer van Christus zijn.

'k Mag immers op uw' liefde hopen,

Gij hebt het in uw Woord beloofd,

En, in uw naam is, bij het doopen,

Uw trouw verzegeld aan mijn hoofd.

gevolgd naar VAN ALPHEN.

II. Jezus het beste voorbeeld voor kinderen.

Luc. II vs. 40-52.

Als gij wilt toonen Jezus lief te hebben, en zijne goedkeuring verlangt, dan moet gij in uwe jonge jaren Hem reeds pogen gelijk te worden, die in alles ons is gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Wij weten van Jezus vroege jeugd wel niet veel, maar Lucas meldt ons in weinige woorden toch drie gewigtige dingen. *Vooreerst*: Hij was *zijnen Ouderen onderdanig* en gehoorzaam, niet-tegenstaande Hij wist, dat Hij hen in aanzien ver overtreffen zou. *Ten tweede*: Hij nam toe in *Wijsheid*, zoo zelfs, dat Hij op zijn *twaalfde* jaar boven alle kinderen van dien leeftijd uitmuntte, die verwondering der Geleerden zelfs naar zich trok, en deze zijne Wijsheid bestond vooral in de kennis van God zijnen Vader, van de Heilige Schrift, van zijne verhevene bestemming, en van de pligten, welke daaruit voortvloeiden. *Ten derde*: Hij nam toe in *genade bij God en menschen*. Hoe veel is daarin opgesloten! Die gunst bij God en menschen zal vinden, moet gewis nederig, bescheiden, gezeggelijk, godvruchtig en liefderijk zijn. Dat was Jezus, en Hij nam daarin toe van jaar tot jaar — hoe ouder, hoe wijzer — hoe wijzer, hoe nederiger en godvruchtiger. — Kan men iets dergelijks van

u ook zeggen? Zoo als Jezus dit was, kan geen kind dat met zonde bevekt is, gelijk wij allen van de geboorte af waren, thans zijn. Maar er iets, veel van te hebben, dat is toch mogelijk, en dan vindt men nog genade bij God en menschen; maar heeft het tegendeel plaats — is men ongehoorzaam aan zijne Ouders — heeft men geen eerbied voor God — is men traag en lusteloos om te leeren — hoogmoedig, stug en ongezeglijk — dan mogen de menschen u niet lijden, de genade Gods kan niet voor u zijn, en gij loopt groot gevaar, om nooit bij Jezus in den hemel te komen. Vraagt gij: hoe word ik meer aan Jezus gelijk? Dan moet gij Hem veel bidden, opdat Hij u door Zijnen Geest dat leere, zijn voorbeeld u gedurig voorstellen, en uzelfen dikwijls afvragen: zou Jezus ook zoo gesproken en gehandeld hebben? Maar dan ook denzelfden weg inslaan, welken Jezus bewandeld heeft; uwe Ouders, vooral wanneer gij, even als Hij, het voorregt hebt eenen braven vader of vrome moeder te hebben, al zijn ze in een geringen stand geplaatst, eeren, liefhebben, naar hunnen raad en vermaningen hooren, gaarne met hen naar de kerk gaan, gelijk Jezus naar den tempel ging, acht geven op het onderwijs dat u in de school en katechisatie gegeven wordt, veel van uwen Bijbel en goede boeken gebruik maken — vooral niet verge-

ten wanneer gij iets gezegd of gedaan hebt, dat onbetamelijk was, voor Hem zoo wel, als voor menschen, schuld te belijden, Hem om vergeving te smeeken, en u vervolgens zorgvuldig voor dat verkeerde te wachten.

Wie heeft lust den Heer te vreezen,

⁊ Allerhoogst en eeuwig goed?

God wil zelfs zijn Leidsman wezen,

Leeren, hoe hij wandlen moet.

Psalm. XXV: 6.

III. *Obadja, of het voorbeeld eener vroege godzaligheid.*

I Koning. XVIII.

Obadja leefde omtrent *duizend* jaren voor Jezus geboorte; hij had eenen aanzienlijken post aan het hof van den goddeloozen Koning Achab. Hij leefde in eenen zeer bedorven' tijd, waarin de Israëlieten dwaas genoeg waren, om de dienst van den éénen waren God te verlaten, en voor de ijdele afgoden te knielen. Degenen, die dat niet deden, werden gesmaad en vervolgd. *Obadja* echter bleef getrouw aan zijnen God, en was misschien de eenige aan het hof, die zijne knieën voor den afgod Baal niet boog; hij bewees integendeel gewigtige diensten aan de verdrukte en getrouwe dienaars des Heeren, welke hij verborg en in stilte onderhield. Het heeft zeker hem niet ontbroken aan vele moeilijke verzoekingingen; maar hij

weigerde standvastig het voorbeeld van den Koning en de Koningin en de andere hovelingen, in het stuk van de godsdienst te volgen. Het verwondert u mogelijk hoe de Koning hem in zijnen post liet blijven; maar dit is een klaar bewijs, dat Obadja onberispelijk en voorbeeldig zich moet gedragen hebben, zoodat niemand met grond eenige beschuldiging tegen hem kon inbrengen; ziedaar de voordeelen eener vroege godzaligheid. *Obadja vreesde den Heere van zijne jonkheid aan*, dat is te zeggen: hij had van zijne kindsche jaren af, levendige indrukken van eerbied voor, en van liefde tot God gehad; hij was daardoor zoo volkomen overtuigd van Gods grootheid en goedheid, van de waarheid en waarde van de zuivere Godsdienst, dat hij, noch door de begeerlijkheden der jongheid, noch door de verleidingen van zijnen tijd en stand, daarvan was af te trekken. Diep en vast waren de beginselen van godsvrucht in zijn hart geworteld, en daarom niet zoo gemakkelijk uit te roeijen. Vroeg had hij het weldadige van zijne Godsdienst ondervonden en het schandelijke der afgoderij leeren kennen en daarom hadden de verzoe-kingen en kwade voorbeelden zoo weinig invloed op hem. Met een edel genoegen, en met verheffing van zijn hart zegt hij het: *Ik vrees den Heer van mijne jonkheid aan*.

En inderdaad, hij had reden om zich te verheugen over de keus en dat voorregt; het had hem zoo vele tranen bespaard, zoo vele genoegens bezorgd, hij was voor vele struikelingen bewaard, hij had 'er zich zoo wel bij bevonden. Denkt ondertusschen niet dat Obadja slechts het eenige voorbeeld is van zulk eene vroege godzaligheid: wij lezen dat van Jozef, Mozes, Samuel, David, Josia, Joannes den Dooper, Timotheus en anderen. Ook zijn er nog te vinden die het Obadja kunnen nazeggen, en van hunne vroege jeugd af blijken geven van hunne lust om God te dienen. Het worden doorgaans de nuttigste en voortreffelijkste menschen; gij ziet het in alle de genoemde personen, en als zij vroeg sterven, zijn zij ook vroeg zalig. 'Te vroeg kan men nooit beginnen, maar wel te laat, en het geen in de jeugd verzuimd is, kan in volgende jaren nooit geheel vergoed en ingehaald worden.

De Godsvrucht moet de bloesem zijn

Van onze lentedagen,

Die in geen rijper leeftijd kwijn',

Maar steeds door 's hemels zonneshijn

Gewenschte vrucht mogt dragen!

Heeft iemand in zijn vroege jeugd

De dienst van God verkoren?

Het is een dienst, die 't hart verheugt,

Die nooit berouwt. Komt! smaakt die vreugd,

Ze is U van God beschoren.

Gevolgd naar VAN ALPHEN.

VI. *Timotheus, of het voorregt van vroeg bekend te zijn met de Heilige Schrift.*

II Tim. III vs. 15.

Timotheus had van kinds af de Schriften geweten die hem wijs konden maken tot zaligheid, en van God ingegeven waren. Eene Godvruchtige moeder en grootmoeder (1 Tim. 1 vs. 5) hadden hem daartoe opgeleid en in dezelve onderwezen. *Timotheus had van dit onderrigt een naarstig gebruik gemaakt; hij wist de Schriften, kende derzelve inhoud, was als het ware t'huis in zijnen bijbel, en werd langs dien weg, eerst een verstandig, onberispelijk, braaf jongeling, daarna een uitmuntend Christen, en een voortreffelijk Leeraar.*

Gij lieve kinderen! hebt nog betere gelegenheid, en ligt onder de duurste verplichting, om u met uwen bijbel vroeg bekend te maken. *Timotheus had in zijne jonge jaren alleen de boeken van het oude Testament, want die van het Nieuwe Testament waren, toen hij een kind was, nog niet geschreven.* Eer de drukkunst voor omtrent vier eeuwen was uitgevonden, kon men zonder eene groote somme gelds te besteden, den geheelen bijbel niet magtig worden; enkele rijke menschen hadden slechts dit geluk. Gij daarentegen hebt nu den ganschen bijbel in bezitting. Er wordt thans door

Zending- en Bijbelgenootschappen zoo veel gedaan, om den bijbel in allerlei talen over te zetten, en te verspreiden op aarde. Zoude het dan geene onuitwischbare schande zijn, wanneer nu kinderen van Heidenen, van Hottentotten, Negers en Indianen in den bijbel lezen, en met denzelfen meer bekend wierden dan gij, die kinderen van Christen-Ouders zijt? Kan een jong mensch zijn pad alleen zuiver houden als hij het houdt naar 's Heeren woord (1), dan moet hij dit woord ook kennen. *Maken de Heilige Schriften ons wijs tot zaligheid*, dan is onkunde hierin schadelijk voor onze eeuwige zaligheid.

De bijbel is *de lamp voor onzen voet, en het licht op ons pad* (2), en hij, die daarmede onbekend is, is als een mensch die langs een donkere en moeilijke weg, op een smal voetpad naast diepe afgronden moettende reizen, zonder licht is; hij stoot zich telkens, en is alle oogenblikken in gevaar om in de diepte neder te storten. — Laat de ondervinding hier spreken. Welke zijn de ondeugendste jongens, die liegen, vloeken, stelen, woest en ongehoorzaam zijn? Vindt gij ze niet meestal bij de zoodanigen, die van bijbel of kerkgaan, van God of zijn gebod niet weten? Vraagt het aan meer bejaarde menschen, en zij

(1) Psalm CXIX: 9.

(2) Psalm CXIX: 105.

die in hunne jonge jaren verzuimden, om met hunnen bijbel bekend te worden, zullen het zich bitter beklagen, maar dan de schade niet meer kunnen herstellen; terwijl zij, die als Timotheus vroeg de Schriften wisten, den zegen en het nut daarvan getrokken, niet genoeg zullen kunnen roemen. — Ik hope, dat er in uwe huizen dagelijks in den bijbel gelezen wordt, zijt dan aandachtig, zoekt het te onthouden; alles is voor u thans nog niet duidelijk en geschikt, maar de geschiedenissen van het Oude en Nieuwe Testament, bijzonder die van Jezus en zijne Apostelen, de spreuken van Salomo zijn voor jonge lieden regt geschikt. — Hoe meer gij met den bijbel u bekend maakt, zoo veel te vaardiger zult gij kunnen antwoorden op de katechisatie, zoo veel te meer zult gij verstaan en begrijpen in de kerk, en in volgende jaren zult gij door herinnering van hetgeen gij nu reeds geleerd hebt, groote voordeelen daarvan hebben.

O! voelt de waarde van dien schat,
 Die 't grootst geschenk in zich bevat,
 Dat in het stof U kon verbeiden
 Een gift, der hoogste liefde waard,
 God gaf ze door zijn Zoon aan d' aard,
 Om menschen tot Hem op te leiden.
 Zij wijst, bij al den aardschen druk,
 Den zek'ren weg tot waar geluk.

Evang. Gez. LXXXIX: 2.

V. Mozes, of het bewijs dat de Voorzienigheid voor kinderen zorgt.

Exod. II. vs. 1-10.

Mozes, de verlosser en wetgever van Israël, wiens naam en gedachtenis nog tot op dezen dag gezegend wordt, werd als kind zonderling door God bij het leven bewaard. — In een kistje of klein bootje van de bladen der papyrus-plant, (waar van de naam papier ontleend is, dewijl de Egijptenaren gewoon waren op die bladen te schrijven), werd hij tusschen de biezen aan den oever van de rivier, de Nijl genoemd, gelegd; zijne ouders hadden daarbij welligt ten oogmerk eens te beproeven, of des konings dochter, die gewoon was op zekere tijden zich in de rivier te baden en aan den oever te wandelen, het bootje zou opmerken, en misschien medelijden hebben met het schoone kindje, want volgens het wreed bevel des konings, moesten al de pas geborene jongetjes der Israëllers verdronken worden. — Die inval der ouders was zeker gelukkig door God in hen opgewekt en versterkt; dat bleek aan de uitkomst, want de Egijptische Prinses kwam en zag het kind; het was ook lief, het schreide juist op dien tijd, en dit een en ander maakte haar hart week; zij wilde dat kind in het leven sparen, en dewijl zij zelve geene kinderen had, nam

zij het, toen het *drie* jaren oud was, geheel bij zich, liet het eene aanzienlijke opvoeding geven, in alle wijsheid der Egypptenaren onderwijzen, en nam het als haar zoon aan. — Dit moest nu strekken om aan Mozes die kennis van vele zaken betrekkelijk de staatkunde en wetgeving te bezorgen, welke hij noodig had, om de leidsman en regeerder van Israël te zijn. Onze lotgevallen zijn natuurlijk anders dan die van Mozes, omdat wij tot zulke groote dingen niet geroepen worden. Maar dit zien wij uit deze geschiedenis: de Voorzienigheid zorgt bijzonder voor kinderen, verschoont hen meermalen van onheilen die anderen treffen, redt hen uit doodsgevaar en bestuurt van de vroegste jeugd af hun lot zoodanig, als voor hun volgend leven dienstig is. — Dat kunnen wij altijd zoo niet nagaan, gelijk in het geval van Mozes, maar echter moeten wij dat gelooven, omdat God altijd wijs en goed handelt. Er zullen onder u, die dit leest, wel gevonden worden, die daarvan nu reeds bewijzen kunnen vinden, die reeds meer dan eens van den oever des doods gered werden, bij voorbeeld, die in het vuur of in het water gevallen, gevaar liepen om te verbranden of te verdrinken, of van een ander gevaar verlost werden. — Er zullen wel zijn, die door hulp van anderen dat kunnen leeren, wat de ouders

buiten staat waren hen te laten leeren — en gij allen, die dit boek in handen krijgt, hebt althans, boven duizend andere kinderen, de bewaring van uw leven aan God alleen te danken. De verlossing, die wij, nu eenige jaren geleden, met alle de inwoners van ons Land ondervonden hebben, was bijzonder eene verlossing voor u, kinderen! die anders, gelijk de Israëllers in Mozes tijd, de slaven hadden moeten worden van den geweldenaar, den Pharao onzer Eeuw. O! merk toch in al wat u overkomt, de goedheid en zorg Gods op, welke zich over u betoont. Veel hebt gij aan uwe ouders, maar nog oneindig meer aan God te danken, die u bewaarde en verzorgde. Toen gij nog niet bidden kondt, heeft Hij uw schreijen en kermen, en het gebed voor u reeds gehoord. Vergeet niet, dat er een Vader in den hemel is, die, als de Leidsman uwer jeugd, door alle die weldaden u vroeg aan zich verbinden, en leeren wilde Hem boven alles lief te hebben.

Gij woudt mij met uw gunst omringen,

Meer dan een Vader zorgdet Gij.

Gij, milde bron van zegeningen,

Zulk een Ontfermer waart gij mij.

Evang. Gez. CLXXX: 1.

VI. *Jozef, of bevestiging der spreuk: het is goed dat een man het jok in zijne jeugd draagt.*

Wie kent de geschiedenis van Jozef niet? Gij hebt ze dikwils gelezen in den bijbel, en velen uwer zullen het schoone boekje van *Hulshoff* over deze geschiedenis, dat in de meeste scholen gebruikt wordt, ook wel kennen. Ik wil u alleen opmerkzaam maken op dezelve, als een bewijs dat het sommige brave en veelbelovende jongelieden in hunne jeugd wel eens zeer tegenloopt, en zij somtijds met rampen en moeilijkheden moesten kampen, van welke andere minder brave jonge menschen verschoond blijven. Dit schijnt ons niet goed te zijn; wij zouden dan wel ontevreden worden op het bestuur der Voorzienigheid, en meenen dat het geheel anders gaan moest. Om het u eens duidelijk te maken, dat God daarvoor wijze en goede redenen heeft, moet ik u iets verhalen.

Jantje, een lief en gehoorzaam kind, had in een hoek van den tuin een appelboompje geplant, van hetwelk hij veel werk maakte; hij paste het ook met alle vlijt op, ging telkens daar heen, en verlustigde zich in het voorspoedig opwassen van dit boompje. Op zekeren morgen gaat hij wederom derwaarts met zijn zusje, maar wat ziet hij Daar is de kroon van zijn boompje afgesneden, en ligt benevens onderscheidene

takjes op den grond; al de schoonheid, al zijn vooruitzicht is verdwenen, de boom is geschonden en bedorven. « Welk een booswicht, riep hij uit, heeft dit ondeugend stuk gedaan? Al mijne moeite, al mijn genoegen is verloren » en hij begon bitter te schreijen. Zijn vader, die hem beluisterd had, stond achter hem. Zoodra Jantje hem ziet, zegt hij: « Vader! zie welk een deugeniet mijn boompje bedorven heeft! » — « Indien ik dat eens gedaan had? » antwoorde de vader — « dat is onmogelijk, riep Jantje, daartoe zijt gij niet in staat, het is een wreedaard, een vijandig schepsel, die het deed! » De vader bevestigde daarop, dat niemand anders dan *hij zelf* dit had uitgevoerd, er zou niets van dat boompje geworden zijn, het groeide te weelderig, het moest geknot worden, anders zou het nooit vruchten gegeven hebben. Jantje kon dat op dien tijd bezwaarlijk gelooven, doch naderhand dankte hij zijnen vader, die wijzer geweest was dan hij.

Dit appelboompje is een beeld van menig jong mensch die, zal er ooit wat goeds van hem worden, door ramp en tegenspoed reeds vroeg moet bedwongen en gelouterd worden. Wat zoude er van Jozef welligt geworden zijn, indien hij altijd in zijns vaders huis gebleven ware? Hij zou het al te

goed gehad hebben, door de groote liefde van zijnen vader ligt bedorven zijn, en groot gevaar hebben geloopt om een eigenzinnig en hoogmoedig mensch te worden, en zeker nooit de redder van Egijpte, en de zegen van zijn geslacht geweest zijn. — Even gelijk de wilde takken van het boompje, wanneer het jong is, gemakkelijker kunnen afgesneden worden, even zoo is het met de verkeerdheden in de jonge jaren, welke dan moeten onderdrukt worden, zal er wat goeds van ons worden, — en zijn er eenige goede beginselen in een jong mensch, dan is druk en tegenspoed het middel, om ze nog dieper te doen wortelen: even gelijk het goud, in het vuur beproefd wordende, des te glansrijker daaruit komt. Het is met ons menschen gelijk in de natuur; wat te schielijk naar boven opwast, duurt zelden lang, maar wat dieper naar beneden wortels schiet, dat is bestendig. Zonneschijn en warmte doen naar boven, storm en regen meer naar beneden werken. Salomo zeide reeds (1): *Mijn zoon zijt niet verdrietig over de kastijding des Heeren*, en op eene andere plaats (2): *Wie weet wat goed is voor den mensch, gedurende de jaren zijns leven!* Klaagt dan niet over het bestuur der Voorzienigheid, wanneer gij, of

(1) Spreuk. III: 11.

(2) Pred. VI: 12.

zelf het ondervindt, of bij anderen het opmerkt, dat het u of hun tegenloopt.

Diepe wijsheid zijn uw paden,
 Wijsheid zonder eind' of paal
 Zijn, o hooge God! uw daden,
 Zijn uw wegen al te maal.

Evang. Gez. XXI: 4.

VII. Samuel, of het bewijs dat men, hoewel met kwade jongens opgevoed wordende, toch goed kan worden.

I Samuel II vs. 12-18.

Welk verschil tusschen eenen Samuel en de kinderen van Eli. De eerste was en bleef braaf, diende God met zijn gansche hart en was onberispelijk; de anderen waren ondeugend en goddeloos. Samuel moest gedurig met hen omgaan, maar deed niet mede met hunne booze stukken. Zoo was het ook met Jozef, die, in weerwil van het kwade voorbeeld zijner oudere broeders, echter een godvreezend jongeling bleef. Misschien hebt gij, onder uwe broeders of zusters, of ook onder uwe schoolgezellen de zoodanige, welke zich slecht gedragen, en die u aansporen, om met hen mede te doen, denkt dan als Jozef, die in dergelijke gevallen gewoon was te zeggen: *Zoude ik zulk een kwaad doen, en zondigen tegen God?* Al zien uwe ouders en andere menschen u niet, God ziet u, en vroeg of laat

komt het toch aan den dag. Stoort u niet, wanneer die kwade jongens u uitlagchen of scheldnamen gaven; het is meer eer van goede menschen geprezen te worden, dan het schande zijn kan van ondeugende makers gescholden te worden. Zoekt hen door een voorbeeldig en onbesproken gedrag te beschamen en tot inkeer te brengen, en de goedkeuring van God zal u nooit ontgaan. Maar zijt op uwe hoede, want het spreekwoord is waarheid: *daar men mede omgaat, daarmede wordt men ligt besmet, en kwade zamensprekingen bederven goede zeden.* Doet nooit iets, dat het licht niet verdragen kan. Denkt, dat van kleine ondegden in de kindsheid, de grootste misdaden in rijper jaren kunnen voortkomen. Gij zult het misschien wel eens gehoord hebben, dat een zeker misdadiger, die wegens huisbraak en andere boosheden op een schavot sterven moest, bekende, dat het eerste begin van zijne dieverijen was het stelen van eenen appel, toen hij nog een kleine jongen was. De eene zonde is de bron van vele anderen. Geloofst, hetgeen de ondervinding altijd leerde, dat het ondeugende kinderen nooit kan welgaan, en het verwijt over de zonden der jonkheid, dikwijls jaren naderhand nog kan benaauwen. De volgende geschiedenis kan u dit leeren.

VIII. *Jozefs Broeders, of het bewijs, dat, hoe men het kwaad ook voor zijne Ouders verbergt, het geweten echter nooit op den duur rust laat.*

Gen. XLII: 21, 22.

Jacobs zonen hadden het kwaad, aan hunnen broeder gepleegd, door list en bedrog voor hunnen vader weten te bedekken. Niemand wist het behalve Jozef, hun geweten en God. Het was nu meer dan vijf en twintig jaren geleden, dat Jozef door hen verkocht was, en echter het verwijt van hun geweten vervolgde hen. Zoodra zij maar in eenige ongelegenheid geraakten, dachten zij terstond dat de Goddelijke wraak hen bezocht, en dan konden zij de gedachte niet kwijt worden: dat is om het geen wij aan Jozef gedaan hebben. Dat ziet gij in de plaats Gen. XLII: 21, 22, die hier boven staat. o Lieve kinderen! het helpt zoo weinig, wanneer gij uwe zonden voor uwe ouders of andere menschen verbergen en ontveinzen kunt, daar is een getuige in den hemel, dien gij niet misleiden, en een getuige in uw binnenste, dien gij niet ontvlugten kunt, namelijk het geweten; het mag voor een tijd zwijgen, maar eens moet het spreken. Welk een treurig leven is het niet, wanneer men overal waar men gaat of staat, het verwijt

zijner misdrijven met zich draagt, en gedurig denken moet: God zal ons bezoeken! Hoe treurig, wanneer men niet vrijmoedig tot God durft bidden, aan Hem niet zonder angst denken kan, en gestadig in vreeze leeft: het zal nog uitkomen! Het was dit verwijt des gewetens, hetwelk lang daarna, zelfs na Jacobs dood (1), hen deed vreezen, dat Jozef op hen verhalen zoude, hetgeen zij omtrent hem gedaan hadden. — Hoe bitter en langdurig zijn de gevolgen der zonde! Zij ontnemt ons de vreugde des levens, en de rust van het hart, zij laat eenen engel achterna, die steekt en pijn veroorzaakt tot aan den dood.

Och! dat wij nimmermeer vergeten,

Als ons de zonde vleit,

Hoe zij der rust van ons geweten

Haar dood'lijk striknet spreidt.

Evang. Gez. XXXI: 6.

IX. *Jacob, of de zonden van vroegere jaren in later leeftijd vergolden.*

Er is op aarde, meer dan wij weten of opmerken, eene zichtbare vergelding van vroegere verkeerdheden. Hiervan is onder anderen een Adoni Bezek (2) een Achab (3) niet alleen, maar zelfs een Jacob en Dauid ons het bewijs. — Vooral is de ge-

(1) Gen. L: 15—18.

(2) Rig. I: 7.

(3) 1 Kon. XXI: 19. Vergel. XXII: 37, 38.

schiedenis van Jacob in dit opzigt merkwaardig. Zijn hoofdgebrek was in zijnen vroegeren leeftijd eene zekere listigheid om zijn oogmerk te bereiken, en daarvan was het gevolg onopregtheid en bedrog. Zijn broeder Ezau, als de oudste, had volgens de gewoonte in die tijden, zekere regten en gezag boven hem. De eerstgeboren was de erfgenaam en het hoofd der broeders, maar Jacob wist door list zich van dat regt meester te maken, toen zijn broeder in verlegenheid was (1). Zoo ook bedroog hij zijnen ouden, half blinden Vader, door zich uit te geven voor Ezau, en alzoo den zegen, dien Izaak aan zijnen broeder had toegedacht, voor zich te verkrijgen (2). Maar wat waren nu de gevolgen van dit herhaald bedrog? Dit, dat Jacob, om zijn leven te behouden, vlugten moest naar een ander land; bij zijnen oom Laban *twintig* jaren eene moeilijke en harde dienst volbrengen, vele benaauwdheid doorstaan, op zijne beurt even zoo door Laban, en vervolgens door zijne eigene kinderen bedrogen wierd, gelijk hij te voren gedaan had. — Dat ziet men nog dikwijls: kinderen, die hunnen ouden tot verdriet waren, onder vinden doorgaans hetzelfde van hunne kinderen; die eenen anderen bedriegt, wordt op zijn tijd ook weder bedrogen; het kwaad

(1) Gen. XXV: 29—34.

(2) Gen. XXVII.

loont zinnen meester, en met de maat, waarmede men meet, wordt ons veelal weer toegemeten. — Al wederom eene waarschuwing tegen het kwaad doen, want, schoon de Heer naar zijne groote goedertierenheid en genade, ons nooit handelt naar onze zonden, is er toch zeer dikwijls vergelding reeds in dit leven tot vernedering en bekeering. Die heilzame uitwerking had het bij Jacob, hij werd in later tijd een geheel ander man, maar dat zoude hij niet geworden zijn, indien God hem niet zoo gevoelig gekastijd, en het vroeger bedreven kwaad niet zoo nadrukkelijk vergolden had — en het gaat meermalen zoo, gelijk wij lezen:

Gij, gij waart hun lot,

Hun vergevend God,

Schoon z' ook om hun zonden

Straffen ondervonden.

Psalm XCIX: 7.

X. Joas, of het bewijs, dat kinderen veel kunnen beloven en naderhand slecht worden.

2 Chron. 23 en 24.

Joas, hoe zeer eenen ondeugenden vader en nog slechter moeder hebbende, was echter, door het goedgunstig bestuur der Voorzienigheid, toen hij nog een klein kind was, en men het wilde ombrengen, gelukkig het gevaar ontkomen, en als wees opgenomen en opgevoed door den Godvruchtigen en ver-

standigen Hoogepriester Jojada, die een bloedverwant zijns vaders was. — Deze wendde al, wat in zijn vermogen was, aan, om Joas tot een edel jongeling, godvreezend man, en verstandig Koning te vormen. In het eerst beantwoordde Joas aan den wensch en de verwachting van zijnen oom Jojada, bijzonder wel. Hij gedroeg zich, zoo lang dezelve leefde, en hem zijnen raad mededeelen kon, voorbeeldig; maar naauwelijks was deze voortreffelijke man gestorven, of Joas begon weldra eenen gansch anderen weg te bewandelen, dan waarin Jojada, aan wien hij zijn leven, zijne opvoeding, de kroon te danken had, hem was voorgegaan. Hij week al verder en verder af, tot dat het eindelijk daartoe kwam dat hij Zacharia, den zoon van zijnen weldoener, zijn eigen neef, en een Profeet des Heeren, toen deze hem in Gods naam vermaande en waarschuwde, naar het leven stond, ja wreedaardig liet ombrengen. Zoo kan een mensch veranderen! Menig veelbelovend kind en jongeling, aan wiens opvoeding niets ontbroken had, sprong naderhand uit den band en verijdelde de schoone verwachting, die men van den zoodanigen zich had voorgesteld. Het begint doorgaans met het versmaden van den raad en de lessen der ouders en verzorgers, met ondankbaar te vergeten, wat God en menschen aan hem gedaan

hebben, met den waan, dat men het beter weet dan zijne ouders en leermeesters, en het oor te leenen aan verleiders. Doorgaans neemt het met zulke ontaarde kinderen een slecht einde. Wij zien het in Joas, 2 Chron. XXIV: 23—25.

Zij zijn gelijk aan eenen boom of plant, aan welke veel gedaan is, maar die niet goed wassen wil, de hope des landmans beschaamt, en nu tot niets anders deugt, dan om uitgehouwen en verbrand te worden. — Kinderen spiegelt u aan Joas. Hoe schoon was het begin! Hoe treurig het einde van zijn leven! Dat komt er van, als men de goede vermaningen van ouders en opvoeders in den wind slaat. Schande en ellende vervolgt den ondankbaren en ontrouwen, maar vrede en zegen rust op het hoofd der genen, die met standvastigheid op den goeden weg volharden ten einde toe.

Wil toch niet stug gelijk een paard, weersteven,
Of als een muil, door domheid voortgedreven;
Gebit en toom, door 'smenschen hand bestierd,
Beteugelen 't woest en redeloos gediert.
Laat zulk een dwang voor u niet noodig wezen.
Wie God verlaat heeft smart op smart te vreezen,
Maar wie op Hem vertrouwt, op Hem alleen,
Ziet zich omringd met zijn weldadigheên.

Psalm XXXII: 5.

IX. Jonathan, of de brave zoon van een' slechten vader.

1 Sam. XIX. vs. 1—7, en XX.

Zelden is er een jong mensch geweest, zoo beminnelijk, van zulke edele beginselen, zoo onberispelijk als Jonathan, de zoon van Saul, de vriend van David, dapper in den strijd, geacht bij het volk, (en dat alles zegt) bemind bij God. Wij vinden niet eene vlek van hem; niet dat hij volmaakt en zonder gebreken was, want geen mensch leeft er, die niet zondigt, en wij struikelen allen in vele; maar voor menschen was hij onberispelijk, en muntte uit in vele beminnelijke hoedanigheden en voortreffelijke deugden, schoon hij in zijnen vader een slecht voorbeeld had. — Saul was eierzuchtig, jaloersch, nijdig, wreed, en Jonathan was juist het tegendeel, edelmoedig, nederig, zachtaardig, vol van den geest der liefde. — Men kan dus braaf worden, als men het ongeluk heeft om ouders te hebben, die een kwaad voorbeeld geven. Zoo werd Hiskia ook een godvreezend man, niettegenstaande zijn vader Ahas al een zeer slecht mensch was. Indien er onder u, die dit boekje leest, iemand was welke een vader of moeder heeft, die zich niet betamelijk, niet Christelijk gedragen, dan leere hij uit het gedrag van Jonathan, hoe hij het moet aanleggen, om aan dezen braven

jongeling gelijk te worden. Jonathan had, niettegenstaande de grove verkeerdheden van zijnen vader, echter kinderlijken eerbied voor hem: was zijn vader onbeschoft, oplopend en in woede, hij zocht hem te bedaren; hielp dat niet, dan ontweek hij hem, beantwoordde het met zwijgen, werd meer bedroefd dan boos. Jonathan zocht verder de gevolgen van 's vaders drift voor te komen, en zoo veel hij kon, te herstellen hetgeen zijn vader in zijne dwaasheid bedorven had. Vooral hield Jonathan zich vrij van die verkeerdheden en zonden, welke hij in het voorbeeld van zijnen vader met leedwezen aanschouwde. Gij vraagt: hoe kon hij dat alles zoo doen? Het was omdat Jonathan vreeze voor God had, nooit vergat dat Saul, hoe misdadig hij zich menigmaal, vooral omtrent David gedroeg, zijn vader was en bleef, aan wien hij zijn leven te danken had, en dien hij om der conscientie wil, moest eeren en lief hebben. Aangezien het Gode beliefte hem door dien vader te regeren, wilde hij ook met zijne zwakheden en gebreken geduld hebben terwijl hij, ten aanzien van hetgeen onbetamelijk was, die groote waarheid onder het oog hield: *men moet Gode meer gehoorzamen dan de menschen.*

Het is dus mogelijk, kinderen! om bij een slechte voorgang, een goed voorbeeld

te geven, en het is eene dubbele eer, wanneer men in zulke ongunstige omstandigheden zich alzoo gedraagt. De menschen zullen u zoo veel te meer liefhebben en achten, de Engelen zullen u eeren, en God zal u hier en namaals boven anderen beloonen.

XII. *Manasse, of de slechte zoon van eenen braven vader.*

2 Chron. XXXIII.

Manasse was *twaalf* jaren oud, toen zijn godvruchtige vader Hiskia stierf. — Deze heeft zeker, zoo lang hij leefde, niets onbeproefd gelaten, om zijnen zoon reeds vroeg de beginselen van de Godsdienst in te planten. En dewijl Hiskia den tijd van zijnen dood te voren wist, heeft hij buiten twijfel zorg gedragen, dat na zijn overlijden de opvoeding van zijnen zoon in goede handen viel. Doch Manasse openbaarde spoedig eene ligtzinnige geaardheid; waarschijnlijk viel hij in slecht gezelschap, dat den jongen onervaren Manasse verleidde. Men beduidde hem, dat een jong mensch zoo stijf en ouderwetsch niet kan leven, gelijk zijn vader gedaan had, dat Jesaja en andere leermeesters hem al te streng behandelden, en niet wisten wat een jong mensch toekwam; hij moest wat meer plaizier hebben en de wereld leeren kennen; men

stelde hem de afgoderij voor als veel aangenamer, vrolijker, en meer in den algemeenen smaak der volken, dan de lastige Godsdienst van zijnen vader; geen der naburige koningen en prinsen dachten of leefden gelijk zijn vader. Langs dien weg poogde men hem van zijne brave leermeesters afkeerig te maken, en hem smaak in te boezemen voor de zinnelijke en meer vrolijke Heidensche Godsdienst. Manasse liet zich gemakkelijk overhalen, verliet den God zijnes vaders, wierd een ijverig voorstander der schandelijkste afgoderij, bedreef allerlei gruwelen. De Heer liet hem vermanen en waarschuwen, maar hij hoorde niet, verhardde zijn hart, maakte het hoe langs zoo erger, werd zelfs een openbare minachter van de ware Godsdienst, en een wreede vervolger van de getrouwe dienaars des Heeren. Er scheen aan hem niets te doen te zijn, om dat harde en stugge hart te vermurwen. Waren zachte middelen niet voldoende; harde slagen, diepe vernedering en groote benaauwdheid is dan nog het eenige, maar ook het laatste middel ter genezing. De heelmester moet, wanneer het leven in gevaar is, niet met verzachtende pleisters, maar met diepe insnijdingen beginnen, zal de kranke niet onherstelbaar ongelukkig zijn. — En ô! verblijden wij ons, dat, wanneer menschen niet meer kun-

nen verwinnen, God dan nog het slapende geweten kan wakker maken, en al liggen de ouders reeds in het graf, wier vermaningen men niet meer hooren kan, houdt de hemelsche vader, te midden der afdwalingen, nog het oog op het zaad der genen, die hem lief hadden. Dat ondervond Manasse; hij werd gevangen genomen, in ketenen gebocid, naar Babel gevoerd en aldaar in eene eenzame en nare gevangenis bewaard. Maar ook nu gingen zijne oogen open; hij dacht aan zijnen vader en schaamde zich, hij herinnerde zich, wat God en menschen aan hem gedaan hadden, en hoe snood hij zich gedragen had; en hij verfoeide zich, viel voor God op zijne kniën, bad hem ernstig om vergeving, en nam het opregte voornemen, om, met verlaten van zijne vorige levenswijze, voortaan God alleen te dienen. De Heer verhoorde hem. Manasse werd weder vrij, op zijnen troon hersteld, en nu betoonde hij zich ook een geheel ander man, herstelde zoo veel hij kon, wat hij voorheen bedorven had. Maar hij had het verdriet, dat zijn goed voorbeeld minder invloed maakte, dan zijn voorgaand slecht gedrag, en de treurige nagedachtenis bleef hem tot zijnen dood vergezellen, dat het beste van zijn leven door misdaden bevlekt was, die, wel konden beweend, maar niet uitgewischt wor-

den. — Ja zoo gaat het, als de lente en zomer van het menschelijk leven niet wel gebruikt zijn; dan kan de herfst geene rijpe en goede vruchten voortbrengen. Het pad der ondeugd, hoe bevallig en fraai ook voor het oog, verbergt kuilen en diepten, waaruit men ter naauwernood, en niet zonder schande en schade kan gered worden, Heil u! wanneer gij bewaard wordt, om de nagedachtenis van brave ouders te onteeren en een leven te leiden, anderen tot bederf, en waarvan gij naderhand met bittere tranen zoudt moeten zeggen: dat leven is voor altijd verloren. Maar kwam het ooit zoo ver met u (waar voor de Heer u genadig behoeft!) dat gij op den dwaalweg ver al dwaaldet, o! laat dan Mannasse's voorbeeld u leeren, om voor God in de schuld te vallen, voor Hem uwe misdaden te belijden, Hem om vergeving te vragen, en hetgeen Manasse toen niet weten kon, maar gij weet, tot dien grooten en eenigen redder onzer zielen, Jezus Christus, de toevlugt te nemen, die voor zondaars zijn bloed gestort heeft, en leeft, om hun bekeering en vergeving te schenken.

Als een Herder wil hij trouw

't Schaap, in een woestijn aan 't dwalen

Daar 't zich zelf verliezen zou,

Van den doolweg wederhalen.

Brengen op de regte baan.

Jezus neemt de zondaars aan!

Evang. Gez. XXXIX: 3.

XIII. *Ismaël, of bewijs, hoe veel kinderen te danken hebben aan het gebed van vrome ouders.*

Gen. XVII vs. 18 en 20.

Och! dat Ismaël mogt leven voor uw aangezicht! Zoo bad Abraham voor dezen zijnen zoon; en het antwoord was: *Ik heb u verhoord!* — Als wij de geschiedenis raadplegen, dan staan wij verbaasd over den menigvuldigen zegen, welke God als de hoorder des gebeds aan Ismaël, en zijn geslacht geschonken heeft. Toen hij een aankomende jongen was van 15 of 16 jaren, moest hij het vaderlijke huisgezin verlaten (1); hij kwam in eene woestijn, geraakte verdwaald, was door hitte en vermoeijenis afgemat, smachtte van dorst, zonder een druppel water te kunnen vinden, en lag daar onder de struiken aamechtig op den grond neder, in gevaar van sterven; maar God hoorde het geroep van den zoon zijnes vriends; er werd door eenen Engel een put aangewezen, die noch hij, noch zijne moeder had kunnen ontdekken; hij kwam wederom bij, zijn leven werd gered, en de Heer vernieuwde hem zijne beloften. God zorgde verder voor hem en zijn geslacht; zelfs tot op dezen dag. Zijne nakomelingen, *Ismaëlieten* genoemd, sloegen zich als een herdersvolk neer in Arabie; daar wonen zij

(1) Gen. XXI: 14—20.

nog, heeten thans *Arabieren*, en zijn nimmer overwonnen; zijn wel woest en ruw, leiden een zwervend leven, maar hebben toch vele gewoonten en zeden uit den aartsvaderlijken tijd behouden, en schoon zij het Nieuwe Testament niet kennen, en in Jezus Christus niet gelooven, hebben zij toch die groote hoofdwaarheid, dat er maar *een God* is, nu reeds veertig eeuwen, nadat Ismaël van Abraham zich verwijderde, zuiver bewaard, en zich vrij gehouden van de afgoderij, die alle andere volken besmet heeft. — Zij hebben dus den zegen van Abrahams opvoeding en bede tot hiertoe ondervonden. — Godvruchtige ouders bidden veel voor hunne kinderen, vooral dat zij bewaard mogen worden voor de zonde, bidden om hunne bekeering en zaligheid: wij zien dikwijls de verhooring der gebeden voorbij, en kunnen ook meermalen dit niet nagaan; maar de geschiedenis leert ons vele treffende voorbeelden, dat God zich de weldoener betoonde van de kinderen dergenen, die Hem vreesden. Denkt slechts aan de trouw en langmoedigheid, waarmede de Heer *David's huis en geslacht*, niettegenstaande het zich dikwijls zoo onwaardig gedroeg, eeuwen achtereen gezegend heeft. — Denkt aan het *Joodsche volk*, dat, hoe diep ook vernederd en omzwervende op aarde, wegens de verwerping van Jezus Christus, echter nog niet op-

gehouden heeft, een volk te zijn, omdat het zaad is van Abraham, Izaak en en Jacob, die Hem lief hadden en zijne geboden onderhielden, — Ja! de barmhartigheid, welke God aan Manasse bewees, was buiten twijfel ook verhooring van zijns vaders bede, welke deze voor zijnen dood meermalen had opgezonden. — In de vijfde eeuw na Christus geboorte leefde de vermaarde en godvruchtige kerkleeraar Augustinus; in zijne jeugd was hij los en ver afgedwaald, tot bittere droefheid van zijne vrome moeder, die niet ophield om zijne bekeering te bidden. Een vriend van haar, de kommer en de bede van die waardige vrouw wetende, zeide tot hare vertroosting: *Een zoon van zoo vele tranen en gebeden kan niet verloren gaan; en de uitkomst bevestigde dit gezegde ook volkomen.* Ja mogen wij uit het stellig en onbepaald gezegde van God tot Abraham: *Ik heb u verhoord; vermoeden, dat de Heer dit in volle kracht, zoo als een godvruchtige Abraham dit niet alleen voor het tijdelijke, maar ook voor het eeuwig geluk van Ismaël moest wenschen, zal verhoord hebben?*

XIV. Rehabeam, een waarschuwend voorbeeld, om den raad van oudere en wijzere menschen niet te versmaden.

I Kon. XII vs. 1—14.

Rehabeam had eenen wijzen vader, maar was een verstandeloos jongeling, die een gebrek had, hetwelk men meermalen bij jonge lieden aantrest, om namelijk te denken, dat oude en bezadigde menschen hun kwalijk raden, terwijl zij zich verbeelden, dat hunne makkers en jeugdige vrienden veel beter weten, wat jonge menschen doen moeten, en hoe men in de wereld leven moet. — Als gij het geval, in hetwelk Rehabeam verkeerde, u herinnert, dan ziet gij dat de raad der ouden aan een jong, eergierig, en zichzelve gevoelend mensch niet behagelijk moest voorkomen; het scheen hem toe vernederend, laag te wezen, zoo veel toe te geven aan het volk. De raad der jongeren moest hem natuurlijk meer bekoren: Gij moet uw gezag laten gelden, (zoo spraken deze,) toonen dat gij hen niet vreest, vol houden, en dan zal men zien, dat gij moed hebt, en een man zijt, die uw karakter weet te handhaven. Maar hoe kwam het uit? Ellendig! Juist zoo als de oude raadlieden, die de wereld en de menschen kenden, voorspeld hadden, en hetwelk de jongere uit gebrek aan onder-

vinding en menschenkennis niet vermoed hadden. Door zijnen hoogen en stoutmoedigen toon verloor Rehabeam het grootste gedeelte van zijn rijk, terwijl hij door zachtheid en inschikkelijkheid alles had kunnen behouden. — Het is jonge lieden veelal eigen, in die gevallen elkander op te zetten, en aan te manen, om toch niet laag en laf te wezen. Regt goed! nooit moet gij laag wezen — maar wat is laag? Immers wanneer men als een zot handelt, zijn verstand niet gebruikt, zijne driften volgt? Dat is dollemans werk, en men maakt zich gelijk aan de redelooze dieren. Vol te houden, als men toch niets winnen kan, is dwaasheid, en vol te houden, als men verkeerd gehandeld heeft, is zondige hardnekkigheid. Door zachte toegevendheid kan men veel verkrijgen, door stugheid en trotschheid maakt men vele vijanden. — Jonge menschen beoordeelen dikwijls naar den uiterlijken schijn, naar hunne driften, en zijn haastig in hun oordeel en besluiten; oude menschen daarentegen hebben meer ondervinding, en zijn bezadigder in hunne beoordeeling. — Het is een bekend en waar spreekwoord: *Bij de ouden is de wijsheid*, en Salomo leert ons: *die naar raad hoort is wijs*, dat is, naar goeden raad van verstandige menschen, die het wel met ons meenen; zulk een is op den weg, om waar-

lijk wijs te worden. — Als gij op eenen geheel vreemden weg zijt, den welken gij nimmer bewandeld hebt, dan vraagt gij immers raad, niet bij zulken, die er even zoo onbekend zijn als gij, maar bij de zoodanigen, die met denzelfen bekend zijn, en dien voor u bewandeld hebben? De wereld en de menschen zijn zoo niet, als gij ze u door gebrek aan ondervinding in uwe verbeelding voorstelt; daarom plaatste God u onder het opzigt van ouders en andere menschen van meerdere jaren, opdat zij de leidlieden uwer jeugd zijn zouden, en uit hetgeen zij door ervaring geleerd hebben, u zouden waarschuwen en behoeven voor onberadene stappen, tot welke gij anders welligt vervallen zoudt.

Eén uur van onbedachtzaamheid,
Kan maken dat men weken schreit.

XV. *Cham, of waarschuwing tegen de minachting van ouders.*

Gen. IX: 20—25.

Noach plantte, nadat de aarde van het water der zondvloed bevrijd was, eenen wijngaard, en niet bekend met de kracht van nieuwe nog onuitgegiste most, geraakte hij door het gebruik bedwelmd, zoodat hij daar naakt en ontbloot in zijne tent nederlag. Cham, zijn jongste zoon, zag

dit, en gaf dit met honend gelach, en minachting aan zijne broeders te kennen; deze echter, in plaats van spotten, namen een kleed, en hunne aangezichten afwendende, bedekten zij de naaktheid hunnes vaders. — Welk een ontaarde jongen moet Cham niet geweest zijn! — Spotten met zijne ouders, lagchen over hunne gebreken, die te vertellen en te verbreiden, dat bewijst ons een bedorven gemoed. Noach, ontwaakt uit zijne bedwelming, nam het hoog op; vol verontwaardiging over dit misdadig gedrag van zijnen jongsten zoon, spreekt hij den vloek uit over hem, en zijn geslacht (de Kanaaniten), terwijl hij zijnen twee andere zonen den goddelijken zegen beloofte. — Noach werd in deze aankondiging van vloek en zegen door den Geest van God zelven bestierd. Dat leert ons de uitkomst; want God heeft zijne uitspraak bevestigd. — Wij mogen daaruit besluiten, dat het hun, die ouders minachten, kwalijk gaan zal; en zij het ongenoegen Gods ondervinden zullen. De ondervinding van alle tijden bevestigde dit ook. Wij lezen reeds in Salomo's tijden: *Het oog, dat zynen vader bespot, en de gehoorzaamheid der moeder veracht, zullen de raven der beeken uitpikken, en des arends jongen zullen het eten.* (1) Daar mede

(1) Spreuk. XXX: 17.

wordt aangewezen, dat zulke kinderen dikwijls een ellendig einde hadden, jammerlijk in de woestijn omkwamen, en onbegraven bleven liggen tot een prooi voor de roofvogels, het zij door een zichtbaar oordeel Gods, het zij, dat men uit afkeer van zulke ontaarde kinderen, — wanneer men wist, hoe zij met hunne ouders gehandeld hadden, hun de eer der begraafing weigerde, en verachtelijk op het veld nederwierp. Op zulk eene wijze wordt thans wel niet met dergelijke kinderen gehandeld; maar verachting van menschen en vloek van God rust toch op zulk een onnatuurlijk gedrag. Ik verwacht van u, die dit boekje leest, wel zulke booze dingen niet, maar even als wij ons gaarne zouden laten waarschuwen tegen eene gevaarlijke pestziekte, zoo is het ter vermindering van schrikkelijke zonden noodig, dat wij het leelijke, het snoode, het verderfelijke daarvan ons gedurig herinneren en diep inprenten, opdat die afkeer ons daarvoor behoede. Ik zal daarom u nog andere voorbeelden uit den Bijbel, die ter uwer waarschuwing beschreven zijn, aanwijzen.

XVI. *De kinderen te Bethel, of het spotten met de Godsdienst zwaar gestraft.*

2 Kon. II: 23-25.

Wanneer gij met de geschiedenis van het

Oude Testament goed bekend zijt, dan zult gij weten, dat er te *Bethel* een Kalf van hout of steen gemaakt was, hetwelk men Godsdienstige eer bewees, tegen het uitdrukkelijk gebod van God, die afgoderij en beeldendienst ten strengste verboden had. De inwoners van die stad waren over het geheel, voorstanders van die dwaze en bijgeloovige beeldendienst, en vijanden van de zuivere Godsdienst, zoo als God dezelve door Mozes had voorgeschreven. De profeet Eliza kwam, kort na de hemelvaart van Elia, te *Bethel*, om de getrouwe aanhangers van de ware Godsdienst aldaar te bezoeken, en ziet! daar kwamen nu eenige jongens uit de stad, die met Eliza den spot dreven, hem uitjouwden, en naschreeuwden: *Kaalkop ga op! Kaalkop ga op!* Hiermede doelden zij op de wegneming van Elia, spotteden met dat geval, en met Eliza als een dienaar van God. — Hoe boos! wat moest er van zulke ondeugende jongens worden, indien zij oud wierden? Niet anders dan verharde booswichten; want als men in zijne jonge jaren reeds met God en Godsdienst, met brave en godvruchtige menschen spotten kan, dan is er geene verwachting meer; men heeft den eerbied voor God, en schaamte voor menschen verloren, en is dus tot alles in staat. — Maar wat gebeurde? Eliza ziet hen aan, en vloekte,

dat is, kondigde hun den vloek, of de straf aan, in den naam des Heeren. En uit een naburig bosch, waar zich roofgedierte ophield, kwamen twee beeren, die tweeënveertig van die ondeugende knapen verscheurden. Zoo bezocht God deze openlijke schending van zijne eer, en toonde in dien goddeloozen tijd, door dit ontzettend toonbeeld, dat Hij zich niet straffeloos liet onteeren. En al zien wij thans zulke in het oog loopende bezoeken niet, de Voorzienigheid bezoekt den spotter nog op andere wijzen. Er zijn onderscheidene voorbeelden, dat, of een plotselinge onverwachte dood hem overviel, of dat verschrikkelijke angsten en benaauwdheden hem bij het sterven solterden, zoodat het niet was uit te houden bij het sterfbed, wegens de ijsselijke vervloekingen, waarmede de zoodanige den geest gaven; en indien zij zich niet bekeeren, zal het voor dezulken in de eeuwigheid vreeselijk zijn te vallen in de handen van den levenden God. (1) — Spot en lacht dus nooit met hetgeen heilig is, en door anderen als zoodanig geëerbiedigd wordt — hebt er den diepsten afkeer van, en, wanneer gij zulk eenen ruwen en ligtzinnigen knaap ontmoet, scheidt u van hem af, sluit hem uit uw gezelschap, hebt niet met hem te

(1) Hebr. X: 31.

doen, en ziet voor u zelve toe, dat gij nooit, dan met den diepsten eerbied denkt en spreekt van God, zijn woord, zijne dienst, zijne werken, en van alles, wat tot de Godsdienst betrekking heeft.

'k Zal met vermaak naar 't kwaad niet overhellen
 Geen godloos stuk mij zelf voor oogen stellen,
 Ik haat het doen der schendren van uw wet,
 En schuw die smet.

't Verkeerde hart, in wien 't mij ook moog blijken,
 Zal uit mijn huis, en van mijn omgang wijken,
 Mijn gunst zal hen, die booze wegen gaan,
 Niet gadeslaan.

Psalm CI: 3, 4.

XVII. *De geschiedenis van een Vloeker.*

Levit. XXIV: 10—14.

Gij leest daar van eenen jongeling, die vloekte, ja, dat nog verder ging, hij lasterde den naam des Heeren en nu moest hij op Gods bevel gedood worden. — Dit staat aangeteekend ter waarschuwing voor allen, die dit ooit zouden lezen, of hooren, om te toonen, dat God de onteering zijnes naams niet ongestraft laat. — Ja! zult gij denken — God te lasteren is ook eene schrikkelijke zonde, het ergste, waartoe een mensch vervallen kan, hiervan hebben wij den grootsten afkeer. Maar hebt gij wel mede een afgrijzen van *alle vloeken*, hoegenaamd? Weet gij wel, dat het een mis-

bruik van Gods naam is, als men het woord
 God, en den naam van den Heere Jezus
 Christus, zoo los en oneerbiedig in den
 mond heeft of de geduchte bewijzen Zijner
 hoogheid, als *bliksem, donder, weerlicht,*
 voor stopwoorden gebruikt? Weet gij wel,
 dat het zulk een groot kwaad is, wanneer
 men de ijsselijkste verwenschingen en uitda-
 gingen van Zijne almacht en vloek, ja zelf
 zijne eigene *verdoemenis*, hetzij in boozedrift,
 hetzij uit gewoonte uitspreekt? Vele men-
 schen doen dat, zonder regt te beseffen of
 na te denken, hoe leelijk en slecht het is:
 men maakt zich daardoor niet alleen gelijk
 aan het laagst gemeen en de rawste soort
 van volk, maar men maakt zich gelijk aan
 den duivel, die God lastert; men toont
 geen eerbied voor den hoogen God, geen
 besef Zijner heiligheid, geen indruk Zijner
 alwetendheid te hebben. Er is geene zonde,
 die minder voordeel, vermaak of eer aan-
 brengt, integendeel bij verstandige en be-
 zadigde menschen verliest men achting en
 vertrouwen; want wie kan achting gevoelen
 voor iemand die God niet onziet, of zulk
 eenen mensch zijn vertrouwen schenken?
 God heeft ook in zijne wet bedreigt *dat*
Hij niet zal onschuldig houden dengenen,
die zijnen Naam ijdel gebruikt. Kinde-
 ren! God heeft u eene tong gegeven, om
 Hem te loven, en zoudt gij die misbruiken

om Hem, uwen Schepper en Weldoener te onteeren? Jezus heeft u leeren bidden: *Uw Naam o Hemelsche Vader! worde geheiligd!* en gij zoudt dan mede werken om denzelfven te schenden? Hebt gij u, onwetend misschien, daaraan schuldig gemaakt? Bedenkt welk een groot kwaad het is, bidt God om vergeving; houdt van nu af aan daarmede op, en als gij onder uwe speelmakkers, en bekenden dezulken aantrest, die aan deze zonde zich overgeven, zegt hun, dat het eene groote zonde is, dat God het hoort en ziet, en zoo zij het niet willen nalaten, dan moet gij de verkeerung met hen afbreken. Zoudt gij in uw gezelschap wel iemand dulden, die van uwen vader en moeder met minachting sprak? En zoudt gij dan vriendschap kunnen onderhouden met hen die uwen Hemelschen Vader, aan wien gij oneindig meer te danken hebt, gedurig smaden?

XVIII. *Gehazi, of de Leugenaar gestraft.*

2 Kon. V: 20—27.

Er is een spreekwoord, dat (gelijk doorgaans de spreekwoorden zijn) uit de onderzinding ontleend is, en hoe vreemd het luidt, maar al te dikwijls waarheid bevonden wordt — namelijk dit: *wijs mij eenen leugenaar, en gij wijst mij eenen dief.* Lier-

gen en bedriegen is naauw te zaam verbonden, en die een leugen spreekt, is reeds dadelijk bezig met een ander te misleiden en te bedriegen. Hij, die zich hieraan overgeeft, zal op het laatst niet eens meer weten of gevoelen dat hij onwaarheid spreekt, en die de liefde tot de waarheid verloren heeft, heeft ook de liefde tot regt en eerlijkheid verloren. Gehazi, de knecht van Eliza, loog met voorbedacht opzet, toen hij Naäman achterna liep, en waarom? Alleen uit winzucht en begeerlijkheid, om meer te hebben dan hij had. Al wat hij zeide was onwaar, en toen zijn heer hem vroeg waar hij geweest was, moest hij eene tweede leugen bedenken om zich te redden; en echter het kwam toch uit, terwijl de gevolgen voor hem allertreurigst waren. Ja de leugen kan nooit goed uitkomen, de waarheid moet vroeg of laat openbaar worden, en het oude spreekwoord bevestigen:

Al gaat de leugen nog zoo snel,

De waarheid achterhaalt haar wel.

Men verspreekt zich, of iemand heeft het gezien, of er gebeurd iets waarop men niet gerekend had, men wordt verlegen, beschaamd, en ziet daar alles wordt bekend. Het is ook iets onnatuurlijks onwaarheid te spreken, ziet het aan de jonge kleine kinderen, zij zeggen goed en kwaad in hunne eenvoudigheid vrij uit, en die kinderlijke

opregtheid bevalt ons; wij hebben hen deswegen te meer lief, en de bestraffing welke zij wegens het verkeerde verdienen, is veel zachter, dan wanneer men bespeurt dat zij gelogen hebben. De Heilige Schrift veroordeelt het liegen ten sterkste. *Valsche lippen zijn den Heere een gruwel* (1). *Hij, die de leugen lief heeft en doet, zal het Koninkrijk Gods niet beërven* (2). De Heiland leert ons, dat men dan uit den Vader den duivel is, die een leugenaar was van den beginne (3). Ik heb dikwijls opgemerkt, dat zulke, die in hunne jonge jaren zich het liegen gewenden, bijna altijd slechte menschen werden. Het is daarenboven een kwaad dat zichzelf straft; want een leugenaar, al spreekt hij de waarheid, wordt nooit vertrouwd. Wilt gij dus gelukkig leven, achting en vertrouwen hebben op de wereld, spreekt dan altijd de waarheid, en zoekt dien Jezus gelijk te worden, op wiens lippen geen bedrog geweest is.

Komt kind'ren! hoort naar mij;
 Neemt mijn getrouwe raad in acht,
 Ik leer' opdat g' uw pligt betracht
 Wat 's Heeren vreeze zij.
 Hebt gij in 't leven lust,
 In dagen daar men 't goed in ziet,
 Waarin men vrij is van verdriet,
 Daar niets ons heil ontrust?

(1) Spreuk. XII: 22.

(2) Openb. XXII: 15.

(3) Joan. VII: 44.

Houdt dan uw tong in toom.
 Dat zij nooit schand'lijk spreek of smaal,
 Dat nooit bedrog of logentaal
 Op uwe lippen koom.

Psalm XXXIV: 6, 7.

XIX. *De gevaren der ligtzinnigheid, of de
 geschiedenis van Herodias dochter.*

Matth. XIV: 6—11.

Wanneer vader en moeder los en dartzel
 leven, dan is het niet te verwonderen dat
 de kinderen ook ligtzinnig worden, en in
 zoo ver beklagen wij de dochter van Hero-
 dias, die alzoo was voorgegaan en opgevoed.
 Maar hetgeen men dikwijls zoo niet opmerkt,
 leert ons haar voorbeeld, dat namelijk,
 zulke in weelde en dartzelheid opgebragte
 kinderen doorgaans ongevoelig, ja meermalen
 wreed worden; de ligtzinnigheid ver-
 stikt de gevoeligheid, en waar deze verdwijnt
 wordt men hardvochtig en wreed. IJsselijk
 is het, wanneer wij lezen, dat een meisje,
 een jong meisje, op een dag van vreugde,
 zulk een onmenschelijk verzoek kan doen,
 om het hoofd van een mensch, een on-
 schuldig, een heilig mensch, gelijk Joannes
 de Dooper was, te vragen, en dat bebloedde
 hoofd op eene schotel aan hare moeder te
 kunnen brengen. Hetgeen zij deed was wel
 op aanstoken van de booze Herodias, maar
 wij lezen niet, dat zij hier voor terug ge-

beefd, of tegen dit aanzoek iets ingebragt heeft, en wij staan verbaasd over de ongevoeligheid en vaardigheid, waarmede dit meisje het verzoek aan haren vader deed, en na de uitvoering met dat bebloedde hoofd bij hare moeder kwam. — Zulke monsters, Gode zij dank! zijn er zelden; maar al klimt de boosheid niet tot zulk eene verschrikkelijke hoogte, zoo is toch ligtzinnigheid de bron van ongevoeligheid — de stem van het geweten wordt verdoofd, het gevoel voor waarheid, regt en deugd verdwijnt, de beginselen van medelijden, barmhartigheid en liefde versterven. — Men leeft alleen voor zijn vermaak en plezier; men gewent zich met alles te lagchen, over alles luchtig heen te stappen. — Denkt niet, lieve kinderen! dat ik u, eene betamelijke vrolijkheid zou willen onthouden. Neen! die moogt gij genieten; maar dat ongebondene, dat dartele, dat brooddronkene, hetgeen men bij sommige jonge lieden bespeurt, is zoo verderfelijk voor uw hart en zoo gevaarlijk voor uw volgend leven. — Wilt gij eenen goeden regel, denkt dan, dat alle vermaken, die u ongevoelig maken voor menschelijke ellende, en afkeerig doen worden van brave menschen of doen lagchen over hetgeen als eerwaardig, heilig en ernstig moet beschouwd worden, voor uwe ziel zijn, wat vergift voor het ligchaam is, en

u in gevaar brengen, om door en door slecht, om tijdelijk en eeuwig ongelukkig te worden. Dankt God, wanneer uwe ouders u anders opvoeden, en beter voorbeeld geven dan Herodes en zijne goddelooze vrouw aan hare dochter gaven. Gelukkig, wanneer gij vroeg indruk hebt, dat het ware geluk en het hoogste genoegen is, God en uw geweten tot vrienden te hebben; dat gij voor eene edeler vreugde geschapen en geroepen zijt dan de wereld met alle hare begeerlijkheden ons immer kan opleveren, eene vreugde, die ons nooit bederft, nooit berouwt, en in den dood niet verlaat. Zij is die van de godsdienst, zij wordt gevonden op het pad der deugd, zij verteedert het hart, en maakt ons vruchtbaar in alle goede woorden en werken.

Ja! wereldvreugd is smart hier bij,
 Hoe streelend haar genot ook zij;
 Men vindt steeds doornen aan haar rozen,
 Zij doet in 't eind van schaamte blozen;
 z' Ontrooft ons allen zielevrêe,
 Maar vreugd in God brengt zielrust mee,
 Een' zielrust, die geen weerga heeft,
 Die voorsmaak van den hemel geeft.

Evang. Gez. XXX: 2.

XX. *De gevolgen van het onbedachtzaam
verlaten van het ouderlijke huis, of de
geschiedenis van den verloren zoon.*

Luc. XV.

Gij weet, vertrouw ik, de schoone aan-
doenelijke en leerzame gelijkenis van den
verloren zoon, door welke Jezus zijnen tijd-
genooten en ons wil leeren, hoe ongelukkig
de zondaar is, die zich van God, zijnen
hemelschen Vader, verwijdert. Maar ook,
dat er voor den grootsten zondaar, bij een
opregt berouw en ongeveinsde bekeering,
vergeving en wederaanneming bij God te
vinden is. Ik wil nu niet zoo zeer van
het doel der gelijkenis spreken, als wel de
geschiedenis zelve, welke Jezus ten grond-
slag legt, u ter leering herinneren. Even
gelijk die jongste zoon dacht en handelde,
ziet men nog meermalen in onze dagen,
jonge lieden te werk gaan. Hij meende het
buiten 's huis beter te zullen hebben dan
bij zijnen vader; hij wilde zijn eigen mees-
ter zijn, dacht voor zichzelf wel te kun-
nen zorgen, en verbeeldde zich geld en
verstand genoeg te hebben, om de wereld
door te komen. Maar hoe ging het met
hem? Hij kwam in gezelschap van slechte
en losse knapen, die hem vleiden, en bij
volk van hunne soort bragten; in plaats van
zijn tijd en geld nuttig te besteden, werd

hij een liederlijke verkwister, en, zoo als
 het doorgaans gaat, toen alles verteerd was,
 lieten die zoogenoemde vrienden hem be-
 rooid aan zijn eigen lot over. Nu volgde
 de eene ellende op de andere, en de wel-
 gezeten zoon van een deftig burger werd
 een verachte bedelaar. Dergelijke voor-
 beelden zijn er meer; ik zoude er u meer
 dan éenen uit dezen tijd kunnen aanwij-
 zen, met welke het even ongelukkig af-
 liep, en het kan niet anders dan een slecht
 einde nemen, wanneer men zoo vermetel,
 eigenwijs, ondankbaar is, en naar vrijheid
 verlangt, alleen om maar uit den band
 te springen. Als men zulk eenen geest
 ontdekt bij jonge lieden, dan is het bijna
 zeker, dat het slecht met hen zal uitko-
 men: want zij kennen de wereld en zich-
 zelve niet: zij zijn te eigenwijs om naar
 raad van bedachtzame menschen te hoo-
 ren, en zij versmaden de twee beste vrien-
 den, die hen het meest liefhebben: God
 en hunne ouders; zij moeten dus een prooi
 worden der verleiding, en zijn bedorven
 eer zij het weten. Wat moet er van het
 onnoozele schaap worden, als het den her-
 der verlaat, en in de woestijn omdwaalt?
 Het lijdt honger en gebrek of wordt ver-
 scheurd door de wolven; zoo is het met
 u. God, onze hemelsche vader is door
 Jezus Christus de groote herder uwer zie-

len: Hij heeft u onder het opzigt van ouders en leermeesters gesteld als zijne onderherders, om u te leiden en te bestieren; als nu een jong mensch denkt: ik heb dat bestuur niet noodig, dan verheft hij zich boven zijne ouders, verzet zich tegen God, en loopt regelregt in zijn eigen verderf.

XXI. Kinderen, die voor hunne ouders zorgen, worden van God gezegend; of geschiedenis van Ruth.

Er leefde eens in den tijd der Rigteren eene brave weduwe, welke, door zware rampen bezocht, buiten haar vaderland in een vreemd en heidensch land haar verblijf had moeten zoeken. Daar verloor zij haren man, en beide hare zonen door den dood, en werd nog daarenboven arm; zij heette Naomi, en had eene schoondochter, die met een van hare zonen gehuwd geweest was, wier naam was Ruth. Deze was eene Heidin, maar had door den omgang met Naomi, hare schoonmoeder, kennis gekregen van de ware godsdienst, welke zij ook nu met haar hart omhelsde. Deze edele Ruth had hare schoonmoeder zoo lief, dat zij met haar naar het joodsche land henen trok, toen de hongersnood, om welke Naomi het verlaten had, ophield. Ruth was van haar niet te scheiden, zij wilde haar in hare weduwschap en ellende niet

verlaten, en arbeidde nu dag aan dag, om voor zich en hare moeder de kost te verdienen, deed dat zoo gewillig en getrouw, dat ieder haar bewonderde en prees. — God zegende deze kinderlijke trouw van Ruth zoodanig, dat zij naderhand door hare deugd en godsvrucht bekend wierd bij een welvarend en rijk man, Boaz genoemd, die haar trouwde, waardoor zij een ruim bestaan kreeg. Dat is braaf, zegt gij en ieder, die dit leest. Maar dan ook hetzelfde gedaan, wanneer gij daartoe geroepen wordt. Als uwe ouders uwe hulp noodig hebben, het zij in ziekte, armoede of ouderdom, ja in welke omstandigheden ook, dan moet gij alles voor hen over hebben, die zoo veel aan u gedaan hebben, meer dan gij hun ooit vergelden kunt. Alles wat gij hebt, zijt gij naast God aan hen verschuldigd; zij hebben u gevoed en gekleed, laten leeren wat gij weet, uw leven zelfs hebt gij aan hen te danken. Hoe vele slapelooze nachten, hoe vele zorgen en kommer hebt gij hun gekost? Uw vader heeft in het zweet van zijn aangezicht voor u gewerkt, uwe moeder heeft hare beste krachten voor u opgeofferd. En zoudt gij dan, wanneer zij buiten staat zijn, om voor zichzelf te zorgen, het niet gaarne voor hen doen? Is het geen ondankbaar en onwaardig kind, dat liever zijne ouders laat gebrek lijden,

dan iets van zijn opschik, van zijnen genoeg opofferen om hen te helpen? Neen zulken kan het nooit welgaan; want den onbarmhartigen zal onbarmhartigheid vergolden worden. Daarentegen, wij zien het in Ruth, moet het kinderen, die gaarne alles voor hunne ouders doen, wat in hun vermogen is, welgaan, want God heeft het beloofd, *eert uwen vader en uwe moeder, opdat het u welga.* Schoon en gewichtig is ook de vermaning, welke Jezus Sirachs Zoon, in zijn boek hoofdstuk III: 13—18 geeft: *« Mijn kind! neem uwen vader aan in zijnen ouderdom, en bedroef hem niet in zijn leven; en indien hem het verstand begeeft, zoo houdt hem dat ten beste, en wacht u met al uw vermogen, dat gij hem niet onteert, want de barmhartigheid, welke gij uwen vader bewijst, zal niet vergeten worden, en in plaats der zonden zal u daartegen aangebouwd worden. In den dag der verdrukking zal aan u gedacht worden; gelijk schoon weder op het ijs komende hetzelfde versmelt, alzo zullen uwe zonden versmelten. Wie zynen vader verlaat, die is, gelijk een Godslasteraar, en wie zijne moeder tot toorn verwekt, die is vervloekt van den Heere.»*

XXII. *Kinderen moeten zich wegens hunne ouders nooit schamen, al komen zij tot hooger stand in de wereld.*

Josef bij Pharao.

Gen. XXVII: 1—12.

Josef bekleedde in Egypte, naast den Koning, den eersten post in zijn rijk. Zijn vader Jakob was wel, in zijn kring, een vermogend herdervorst, maar in vergelijking met het hooge aanzien, waarin zijn zoon Josef stond, was het niets. Hier kwam nog bij, dat het herderlijk bedrijf bij de Egyptenaren in groote minachting was. Josef echter schaamt zich den ouden vader, den eenvoudigen herder bij den Koning en aan het hof niet; met kinderlijken eerbied en vreugde vertoonde hij hem aan Pharao als *zijn* vader. Dit strekte Josef tot hooger eer, dan de kostbare ring aan zijne hand, dan de gouden keten om zijn hals, en de prachtige wagen, waarin hij reed; want die uiterlijke versierselen kon ook een booswicht hebben; maar de kinderlijke eerbied was het bewijs van edele gevoelens, welke den mensch alleen versieren en beminnelijk maken. Tot dat hooge aanzien, gelijk Josef, zal wel niet ligt iemand uwer stijgen; maar het kan toch gebeuren, dat gij meer geld verkrijgt, meer aanzien in de wereld be-

komt, dan uwe ouders, fraaijer kunt gekleed gaan dan zij. Schaamt u dan nooit den vader, die u gewonnen heeft, noch de moeder, die u gezoogd heeft. Zijn zij armer, geringer, eenvoudiger, indien zij slechts eerlijk en braaf zijn, dan verdienen zij achting. Zij hebben zich uwer niet geschaamd, toen gij daar als een onnoozel en hulpeloos kind, in de wieg ter neder laagt; en zoudt gij dan uit de hoogte nederzien op hen, door wien gij alleen geworden zijt, dat gij zijt? Gij zoudt door zulk een ondankbaar en trotsch gedrag niet hen, maar *u zelven*, te schande maken; want gebrek aan kunde, aan geld en aanzien in de wereld is meermalen door gebrek aan gelegenheid, om het te kunnen bekomen; maar ondankbaarheid en trotschheid, zijn ondeugden van het hart, vlekken der ziel, die door geen goud of eer, ja door niets in de wereld kunnen vergoed worden.

XXIII. *Kinderen, die de nagedachtenis van hunne ouders eeren, door God geprezen, of de geschiedenis der Rechabiten.*

Jeremia XXXV.

Toen Jehu Koning was over het rijk van Israël, leefde een zeker Jonadab, de zoon van Rechab (1). *Drie honderd jaren na*

(1) 2 Kon. X: 15.

dien tijd waren er nog eenige nakomelingen van dezen Jonadab over, welke als voorbeelden van kinderlijke gehoorzaamheid geroemd worden. Jonadab, namelijk, was een oud vaderlandsch, godvruchtig, en in zijnen tijd zeer geacht man, welke zijnen kinderen beval, zijne levenswijze te blijven volgen — hierin bestaande, om in geene steden te wonen, geene huizen te bouwen, geene landbouwers te zijn, maar gelijk de omzwervende herders, altijd in tenten, en op het land te wonen, verder zich bij de oude aartsvaderlijke zeden en gewoonten te houden, en bij gevolg geen wijn of sterken drank te drinken. — Het oogmerk van dit vreemd en zonderling bevel was, om zijne kinderen te bewaren voor het zedenbederf, dat in de groote steden doorgaans meer plaats heeft, dan op het land. — Jonadab zag in zijnen tijd, onder de regering van Achabs geslacht, de weelde en het godsdienstig verval hand over hand toenemen. Hij betreurde dat, en wilde zoo gaarne zijne kinderen daar tegen beveiligd zien. — De gelegenheid tot verzoeking wilde hij, zoo veel mogelijk, voorkomen, en, schoon hetgeen hij hen gebod op zichzelf geene meerdere heiligheid geven kon, en hetgeen hij verbood op zichzelf onschuldig mogt gerekend worden, meende hij echter in dien tijd zijner kinderen welzijn niet beter

te kunnen bevorderen, dan door hun deze verplichtingen op te leggen. Het eenvoudige en onafhankelijke herdersleven scheen het beste middel, om de zuiverheid van zeden bij zijn geslacht te bewaren, en de godsdienstigheid der oude aartsvaderlijke tijden onder hetzelfde voort te planten. Het oogmerk van den braven Jonadab was edel; het middel, dat hij hun aanpreef, was met overleg gekozen, maar de getrouwe naking alleen mogelijk voor kinderen, die door denzelfden geest bezielde waren, gelijk hij. Gelukkig voor Jonadab, en nog gelukkiger voor de kinderen; zij dachten als de vader, en volgden getrouwelijk zijnen raad, zoo zelfs dat ongeveer drie eeuwen de nazaten van dezen eerwaardigen man zich stipt hielden aan het bevel van hun stamhoofd. — Zij moesten wegens de oorlog toen naar de hoofdstad Jeruzalem vlieden, zij werden ten aanzien van hunne standvastigheid door Jeremia beproefd, die hun wijn liet voorzetten; maar zij weigerden het, niet omdat dit op zichzelf eenig kwaad was, maar uit eerbied voor het bevel van hunnen vader, omdat zij den roem van hun geslacht, tot dus ver ongeschonden bewaard, niet wilden bevleken, en omdat zij begrepen, dat eene kleine, op zichzelf onschuldige, afwijking van de oude zeden, tot grootere zoude leiden. Deze

hunne getrouwe gehoorzaamheid werd door God goedgekeurd; dit schoone bewijs van kinderlijke eerbied en liefde, werd door Hem zoo zeer geprezen, dat de bestendigheid van hun geslacht hun plegtig verzekerd, en hun voorbeeld ter beschaming van het volk gebezigd werd, hetwelk ten aanzien van de gehoorzaamheid aan Gods geboden niet wilde doen, hetgeen de Rechabieten omtrent het gebod van hunnen vader deden.

Dit is eene leerzame geschiedenis. Zulk een bevel zoude wel thans geen vader aan zijne kinderen geven; het zoude in onzer tijd, voor ons land en zeden, dwaas, onuitvoerlijk zijn, maar de hoofdzaak van alles is nog van belang, en komt hierop neer, namelijk: kinderen zijn verpligt die raadgevingen, vermaningen en voorbeelden hunner brave en afgestorvene ouders, welke geschikt zijn, om hen voor het zedelijk bederf der tijden te behoeden, en bij de oud vaderlandsche zeden, en echte Godsdienschtigheid te bewaren, slipt en zorgvuldig na te komen, al moesten zij zich dan onderscheiden in gewoonten en manier van leven, van vele hunner tijdgenooten. Het is de beste eer, welke zij aan de nagedachtenis hunner ouders kunnen bewijzen; zij zullen er zich steeds wel bij bevinden, God zal het goedkeuren, en met zijnen

zegen bekroonen. Eenvoudigheid, oprechtheid, spaarzaamheid, naarstigheit, matigheid en godsdienstigheid, waren de oude vaderlandsche deugden, door welke ons land is groot en rijk geworden. Als het ons land en u zal welgaan, zal men algemeen, en zult gij dit spoor moeten inslaan. Hebt gij het voorregt van ouders te hebben, die u zulk een voorbeeld geven, dankt God voor dat geluk, volgt hunne voetstappen, hoort naar hunnen raad denkt niet, dat zij u te streng behandelen, als zij u van plaatsen, en gezelschappen onthouden, die zij voor uwe jeugdige harten gevaarlijk beschouwen; verzet u niet tegen hunne goede bevelen; want, als gij bij hun leven reeds zulk eene ongehoorzaamheid betoont, wat zoude het dan zijn na hunnen dood? Verbitterd hun het leven niet door ongezeggenheid; maar verblijdt hen door uwe ingetogenheit, zedigheit en gehoorzaamheit, God zal het zien, en Hij zal het u vergelden, want er is geen gebod, hetwelk altijd hier op aarde meer met blijken zijner hooge goedkeuring achtervolgd wordt, als dat van de ouders te eeren en te gehoorzamen.

XXIV. *Kinderen kunnen vroeg sterven, en dan zelfs reeds iets goeds voor God hebben, of de geschiedenis van het kind van Jerobeam.*

1. Kou. XIV: 1—18.

Kinderen kunnen vroeg sterven; dit leert ons het voorbeeld van Abia, den zoon van koning Jerobeam; dit leert ons de geschiedenis van alle eeuwen. Abia was een veelbelovend kind; 'er was in hem iets goeds voor den Heere, en bij zijn overlijden was 'er eene algemeene droefheid. God nam dien jongeling vroeg tot zich, eensdeels om hem te bewaren voor de verleiding, aan welke hij in zijns vaders huis zou bloot gesteld geweest zijn, anderdeels om hem te verschoonen van die onheilen, welke het huis van Jerobeam treffen zouden. Die vroege dood was dus eene weldaad voor Abia, eene straf voor Jerobeam, en een groot verlies voor Israëls volk. Kinderen kunnen vroeg sterven. Dus ook gij jongelieden die dit leest. Thans zijt gij gezond en frisch, maar spoedig en onverwacht zoude u eene ziekte of toeval kunnen overkomen, waardoor gij naar het graf gesleept wierdt. Sterven is voor een mensch zulk eene gewigtige zaak. De dieren sterven ook, maar hebben geene verantwoording, omdat zij geen redelijk verstand hebben,

maar de mensch is een redelijk schepsel, moet rekenschap geven van zijn gedrag, op aarde gehouden, aan den alwetenden en regtvaardigen God. Het ligchaam sterft, maar de ziel blijft voortdenken en voortleven, komt voor God als haren regter. En wat, indien zij onbereid, onbekeerd voor Hem moet verschijnen, en als een ondeugend schepsel, van hetwelk niets goeds te hopen was, moet veroordeeld worden? — Het is toch een ontzagchelijk verschil, of wij na den dood in den hemel, of in de plaats der rampzaligheid overgebracht worden. Hoe gelukkig, maar ook hoe noodig, dat 'er ook in u vroeg reeds iets goeds voor den Heere zij! Dat kan 'er, blijkens het voorbeeld van Jerobeams kind, in een kind gevonden worden, al is het een kwaad gezin. Maar wat is nu dat goede voor den Heere? Wanneer gij vreeze voor God, liefde tot den Heiland, gehoorzaamheid aan uwe ouders, lust om wijs en beter te worden hebt, o dan is de dood niet vreeselijk, en gij verliest niet veel, wanneer gij vroeg de wereld verlaat; dan komt gij waar Jezus is, en eeuwige vreugde gesmaakt wordt.

Oneindig God! wiens onbegrensde magt
 Der menschen tijd zoo juist heeft afgemeten,
 Och! dat ik steeds aan mijne broosheid dacht!
 Och! dat ik nooit mijn sterfuur mogt vergeten!
 Zoo ij' ik 't lot dat mij hierna verwacht,
 Blijmoedig toe met een gerust geweten.

Evang. Gez. CLXXXIII: 2.

XXV. *Hoe troostrijk voor ouders, wanneer zij bij het sterven hunner kinderen, hopen kunnen hen eenmaal gelukkig te zullen wedervinden.*

David bij den dood van zijn kind.

2 Samuel XII: 22—23.

Ik zal wel tot hem gaan, maar hij zal tot mij niet wederkomen; zoo sprak David bij het afsterven van een geliefd kind. Deze verwachting deed hem opstaan uit zijne droefheid. Het komen bij zijn kind vertrooste hem; dat is niet maar in het graf, want dat was waarlijk weinig tot be- moediging, maar komen en wedervinden in de plaats der onsterfelijkheid. Een teer gevoelig vaderhart, gelijk dat van David was, kon in dat geval met geenen minderen troost zich te vreden stellen; maar het ver- lies zoude ondragelijk geweest zijn voor hem, die, gedurende de ziekte van dit kind, toen de mogelijkheid van herstelling nog niet was afgesneden, reeds zoo bitter bedroefd was.

Het valt ouderen zwaar hunne kinderen door den dood te verliezen; maar wanneer Godvruchtige ouders de gegronde hope mo- gen hebben: zij gaan ons slechts voor, wij zullen ze eenmaal wedervinden, en zij heb- ben het nu duizendmaal beter dan op aar-

de — dat troost, dat beurt hen op, en zij versterken zich door het denkbeeld — de scheiding duurt slechts kort. — Kinderen! zoudt gij niet gaarne den troost aan uwe ouders, en dat geluk u zelven toewenschen, wanneer gij voor hen mogt sterven? ô Slaat dan den weg naar den Hemel spoedig in. Zoekt vergeving en vernieuwing door den Heiligen Geest vroeg te bekomen, en het zal u niet zwaar vallen deze aarde te verlaten, terwijl uwe brave ouders zich zullen kunnen streelen met het blijde vooruitzigt, eerlang weder met u vereenigd te zullen worden. Ja het zalig afsterven van een kind kan dikwijls voor ouders en andere kinderen heerlijke gevolgen hebben. Het is een onbedenklijk voorregt, wanneer men van een jong afgestorven mensch zeggen kan, hetgeen men bij het verscheiden van een jong meisje zeggen kon, en ons van Alphen schrijft:

Die in het beste van haar leven, 't zalig pad der
deugd verloor,
En, bij het scheiden van de aarde, niets dan haar
verdriet verloor;
Zij, verliefd op deugd en waarheid, hield het oog
op God alleen,
Ging, in strijd met lust en driften, telkens over-
winnend heen;
Zij, regtvaardig in haar wandel, toonde hoe 't ge-
heiligd hart
Vrolijk, wèlgemoed kan wezen, zelfs in de aller-
felste smart,

Schielijk ging de kerker open voor den rüpp gewor-
den geest:
Die het menschdom 't meest beminnen, treuren om
haar 't allermeest.

XXVI. *Hoe treurig voor Ouders, wan-
neer zij hunne kinderen zien sterven
in hunne zonden.*

David bij den dood van Absalom.

2 Sam. XVIII: 33.

Bij den dood van Absalom had David dien troost niet, welke hij in het vorig geval smaakte, integendeel nu was hij ontroostbaar. — Hij kon zich niet bedwingen, maar moest overluid het uitroepen: *Absalom mijn Zoon! mijn Zoon! Och dat ik voor u gestorven ware!* Ziedaar! hoe teeder een vader lief heeft. Absalom had hem naar de kroon en het leven gestaan; echter David beweent hem zoo aandoenlijk, en slaakt zulke hartbrekende klagten, als ware hij de beste zijner Kinderen geweest — en waarom? Omdat David verder zag en dacht, dan de meeste menschen doen; hij stelde zich het lot van zijnen zoon in de eeuwigheid voor, en voor God; o van die zijde had hij waarlijk wel alle reden, om zoo ontroostbaar te zijn. — Absalom was geheel onbereid, onverzoend met zijnen vader, en onboetvaardig voor God gestor-

ven. Het was nu afgedaan voor eeuwig. Dit was een dolk voor Davids godvruchtig vaderhart. Was zijn leven nog gespaard, mogelijk zoude hij zich nog bekeerd hebben, maar nu was hij gestorven in het midden van zijne zonden. Ziedaar het einde van den Goddeloozen. De bittere vrucht der zonde! Ziedaar wat er van ont-aarde kinderen, en losbandige zonen wordt. Het moet een verschrikkelijk sterven zijn, wanneer men het verwijt moet mede nemen, geleefd te hebben tot verdriet van zijne ouders, en tot zijn eigen bederf. Zoo op een oogenblik uit den tijd in de eeuwigheid, en uit de zonde tot voor den Regterstoel des Allerhoogsten overgebracht te worden, terwijl de gelegenheid om te herstellen het geen men misdaan heeft, op eens en voor altijd, is afgesneden. — Aandoenlijk beschrijft ons dit de Zaligmaker in de gelijkenis van den rijken man: *Hij hief zijne oogen op in de Helle, zijnde in de pijn.* Wie zoude niet beven voor zulk een einde? Wie God niet vurig bidden, om daarvoor bewaard te worden? En wat was nu de eerste aanleiding, dat Absalom zoo slecht en ongelukkig wierd? Niet, dat zijne opvoeding verwaarloosd was, hij had eenen Godvreezenden vader. — Niet, dat deze hem minder had lief gehad en kwalijk behandeld, integendeel Absalom was een van

Davids liefste kinderen, dien hij met verschooning en minzaamheid bejegende — maar het was de hoogmoed, die de bron was van zijne misdaden, en van zijn ongeluk. Hoogmoed maakte hem eierzuchtig, deed hem het oor leenen aan vleijers, bragt hem het hoofd op hol, verstikte alle edele en natuurlijke aandoeningen, en werd ten laatste eenen razende drift bij hem. Hoogmoed komt voor den val. Wij zien het in Absalom. Zij was de eerste zonde van Adam in het paradijs, zij veroorzaakte den val van sommige Engelen. Zijt dan niet hooggevoelende, maar vreest. Staat nimmer tegen uwe ouders op, versmaadt hunne vermaningen niet, en ziet wel toe, dat de dood u niet als schuldeischer overvalle, en u in het midden uwer zonden wegrukke. Absaloms aandoenlijk uiteinde staat daar voor ons beschreven ter waarschuwing. Even als de zeereiziger, wanneer hij een verbrijzeld wrak van een schip op eene bank ziet uitsteken, zorgvuldig die gevaarlijke plaats zoekt te vermijden; even zoo moeten wij ons aan Absalom spiegelen, die als eene onrijpe vrucht in den toorn Gods werd afgesneden. Ik herinner mij hier een graf-schrift, op de zark van het graf eenes vroeg gestorven jongeling uitgehouwen:

*Hier ligt een sterveling, die, dwars van ware deugd,
Zijn naasten heeft verleid, de Godsdienst heeft be-
streden;*

God, die zijn' boosheid zag, heeft in zijn eerste jeugd, Regtvaardig, hem, tot heil van 't menschedom afgesneden.

XXVII. *Het voorregt, wanneer kinderen vrijmoedig bij het sterfbed hunner ouders kunnen tegenwoordig zijn.*

Josef bij Jakob.

Gen. XLVIII.

Al wederom is Josef het voorbeeld van eenen zoon, die zijnen vader nooit opzettelijk bedroefd heeft, en met een gerust geweten denzelven kan zien afsterven. Men kan het uit het verhaal zoo duidelijk bespeuren, dat de stervende Jakob regt verblijd was over de komst van Josef; hij had hem niets te verwijten, maar zijnen zegen te geven. Geheel anders sprak Jakob van Ruben, Simeon en Levi, wier misdrijven hij nog gedachtig was op zijn sterfbed (1). Een onuitsprekelijk genoegen is het voor ouders en kinderen, wanneer zij met elkander niets te vereffenen hebben, en deze laatste de aangename bewustheid smaken, hunnen ouderen tot blijdschap geweest te zijn, en zij nu hunne laatste toespraak met een gerust hart kunnen afwachten. Hartverscheurend daarentegen moet het zijn, wanneer kinderen zoo al niet den

(1) Gen. XLIX: 4-7.

vloek, dan toch het verwijt en beklag des stervenden vaders of moeders moeten hooren, en het grievend hartzeer in hun binnenste gevoelen: » ik heb hun het leven verbitterd, en hen in het graf geholpen." Kinderen! eenmaal staat gij aan het sterfbed uwer ouders, of zij voor het uwe. Eenmaal zal die mond, welke u zoo dikwijls vermaande, zwijgen en zij, die u zoo liethadden, zullen u het laatst vaarwel toeroepen! Zacht en rustig zal uw hart kloppen, wanneer gij hun tot vreugde geweest zijt. Zij zullen de koude handen nog uitsteken over uwe hoofden, om u te zegenen, en de laatste woorden, die op hunne lippen besterven, zullen nog gebeden voor u tot God zijn. — ô! Beijvert u, om dit zalig genoeg te smaken, volgt Josef na in kinderlijke liefde en gehoorzaamheid, en gij zult de benaauwdheid van uwe stervende ouders verzachten; en als hun mond niet meer spreken kan, zal de koude handdruk u nog van hunne liefde en van hunne wenschen voor u getuigen: gij zult uzelf een genoeg, troost en vreugde bezorgen, welke u jaren naderhand nog verkwikken zullen, en waarvan de gezegende gevolgen, even als bij Josef, nog op uwe nakomelingen kunnen nederdalen.

SPREUKEN.

UIT HET OUDE TESTAMENT.

Ga tot de mieren, gij luijaard! zie hare wegen en wordt wijs

Een wijze zoon verblijdt zijnen vader, maar een zotte zoon is zijner moeders droefheid.

Die het woord veracht, zal bedorven worden; maar die der zotten medgezel is, zal verbroken worden.

Die met de wijzen omgaat, zal wijs worden, maar die der zotten medgezel is, zal verbroken worden.

De oogen des Heeren zijn aan alle plaatsen, beschouwende de kwaden en goeden.

Beter is een weinig met de vreeze des Heeren, dan een groote schat en onrust daarbij.

De weg des levens is den verstandigen naar boven, om af te wijken van de Helle beneden.

Die de tucht verwerpt, versmaadt zijne ziel, maar die de bestraffing hoort, krijgt verstand.

Daar is een weg, die iemand regt schijnt, maar het laatste van dien zijn wegen des doods.

De hope der regtvaardigen is blijdschap, maar de verwachting der goddeloozen zal vergaan.

De bestraffing gaat dieper in den verstandigen, dan den zot honderdmaal te slaan.

Hoor raad en ontvang tucht, opdat gij in uw laatste wijs zijt.

Een jongen zal ook door zijne handelingen zich bekend maken, of zijn werk zuiver en of het regt zal wezen.

Die zijne ooren stopt voor het geschrei der armen, die zal ook roepen en niet verhoord worden.

Hebt gij eenen man gezien, die wijs is in zijne oogen? Van eenen zot is meer verwachting dan van hem.

Leert den jongen de eerste beginselen, naar den eisch zijnes wegs; als hij ook oud geworden zal zijn, zal hij daarvan niet afwijken.

Laat u een vreemde prijzen en niet uwe mond; een onbekende, en niet uwe lippen.

Die zijnen vader of moeder berooft, en zegt: het is geene overtreding, die is des verdervenden mans gezelschap.

Die zijne overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn, maar die ze bekend en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.

De vreeze des Heeren is een beginsel der wijsheid; allen, die ze doen, hebben goed verstand.

Verblijd u o jongeling! in uwe jeugd, en

laat uw hart zich vermaken, in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uwer harten en in de aanschouwing uwer oogen, maar weet, dat God u om alle deze dingen zal doen komen voor zijn gerigt.

Gedenk aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer de kwade dagen komen en de jaren naderen, in welke gij zeggen zult: ik heb geen lust in dezelve.

Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij het houdt naar uw woord.

SPREUKEN.

UIT HET NIEUWE TESTAMENT.

Die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden, en die zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.

God wederstaat den hovaardigen, maar den nederigen geeft hij zijne genade.

Een ander is het die zaait, een ander die maait.

Het is zaliger te geven, dan te ontvangen. Die ooren heeft om te hooren, die hoore!

SPREUKEN.

UIT JEZUS SIRACHS ZOON.

Zijt niet stout met uwe tong, en lui en slap in uwe werken.

Laat uwe hand niet uitgestrekt zijn, om te ontvangen, noch gesloten, om te geven.

Verbeid niet, u tot den Heere te bekeeren, en stel het niet uit dag op dag.

Het beginsel der hovaardigheid is, wanneer een mensch afwijkt van den Heere, en zijn hart afwijkt van dengenen, die hem gemaakt heeft.

Antwoord niet, eer gij gehoord hebt, en in het midden der woorden spreek niet in.

De kleeding des mans en het lagchen der tanden, en de gang des menschen verkondigen, wat hij voor een is.

Menig is er, die zwijgt, want hij heeft niet te antwoorden, en menig is er, die zwijgt, wetende den gelegen tijd.

Vlied voor de zonde, gelijk voor eene slang, want indien gij tot haar naakt, zal zij u steken.

NOG EENIGE ANDERE SPREUKEN.

Niets kwaads doen is goed: niets kwaads willen is beter.

Dat uwe gebeden vermenigvuldigen met uwe gebreken, en uwe dankzeggingen met de zegeningen.

Plaagt u zelve niet met zorgen over uwe toekomstige lotgevallen, en anderen niet met verwijtingen over verledene dwaasheden.

Zoek liever u zelve te veranderen, dan alles buiten u.

IJdel is alles, behalve het geen eeuwig is.
 Enuk uwe eigenliefde, en spreek, zoo weinig mogelijk, van u zelve.

Vergeet niet, wat God vergeet, wanneer gij, met berouw biddende, naar verbetering streeft, namelijk uwe zwakheden.

Vergeet datgene, wat God niet vergeet, als gij het vergeet — de van u verrigte weldaden.

GEDACHTEN AAN DEN DOOP.

Ik ben gedoopt, toen 'k naauwlijks was geboren.
 In Jezus naam, en aan zijn dienst gewijd.
 'k Behoor Hem toe, Hij heeft mij trouw gezworen,
 Zijn Geest, zijn' zorg, zijn liefde toegezeid.

Ik ben gedoopt; Hij heeft mij nooit begeven;
 Met teed're zorg, naar ligchaam, en naar ziel
 Bewaard, gesterkt, mij zoo veel goeds gegeven;
 Dat ik beschaamd aanbiddend nederkniel.

'k Heb 't menigmaal voor U, mijn God! bedorven.
 'k Beken mijn' schuld, Gij hebt het al gezien,
 Van 't regte pad ben 'k dikwijls afgezworven,
 Ik wist geen raad, woudt Gij geen hulpe bien.

Maar 'k ben gedoopt, en dit is mij het teeken,
 Dat Gij vergeeft om Jezus dierbaar bloed,
 Mijn Vader zijt, en op mijn ned'rig smeeken,
 Den vrêe herstelt in mijn ontrust gemoed,

Ik ben gedoopt, en wil voor Jezus wandlen;
 Dat blijk' aan elk, waar ik mij ook bevind,
 Waar 'k spreek, of zwijg, of leer, bij spelen, hand'len,
 In huis, op weg: dat voegt een Christenkind.

Maar 'k ben zoo zwak, onwetend, onervaren!
 Het hart onrein! 't ontbreekt aan moed en kracht!
 Wees Gij, o Geest! de leidsman mijner jaren!
 'k Smeek op mijn doop, om uw genade en magt.

o Doopverbond! dat ik u nooit onteere!
 Volzalig God! zie mij ontfermend aan!
 Dat ik U eer! ja wil mij vroeg bekeeren!
 En, als ik sterf, doe mij ten hemel gaan.

DANKZEGGING VOOR HET VOORRECHT VAN
DEN BIJBEL TE HEBBEN.

Dat wij in Neêrland zijn geboren,
Bestraald door 't zuiver bijbellicht,
En 't reine woord des levens hooren,
Zijn wij, o Jezus! U verplicht.

Geen Ooster-, noch ook Westerlanden,
Met al hun goud, met al hun schat,
Vervulden ooit der menschen handen
Met zulk een gift, als 't woord bevat.

Hoe moet ik zulk een land beklagen,
Waar duisternis en dwaling woont,
En zij Hem vreezen, noch behagen,
Die 't kwade straft, en 't goede loont!

Waarom mij zoo veel goeds bejegend?
Waarom geboren in een land,
Waar 'k met uw eigen woord gezegend,
Den weg weet naar het hemelsch land?

Wat zou ik naar de reden vragen?
Ik nietig schepsel! zondig kind!
't Was niet om mij, maar welbehagen!
Genaê van U! ô zondaarsvrind!

Ik wil dan steeds uw lof verbreiden,
ô Heer! die mij uw bijbel gaaf,
Mij door uw woord steeds laten leiden
Dat Gij zoo god'lijk hebt gestaafd.

DE ZONDAG.

Wees welkom! blijde dag der rust!
 'k Sla oog en hart naar boven,
 't Gediert' is stom, de mensch alleen
 Kan met zijn lied'ren en gebeën,
 Op aard' zijn' Schepper loven.
 Wees welkom! dag vol majesteit,
 ô Feestdag mijner redelijkheid!
 't *Gedierte* viert geen zondag.

Gij wekt mij op, ô dag der rust!
 Tot dankb're jubeltooncn,
 Gij roert mijn hart, gij stemt mijn geest
 Om op dit blijde scheppingsfeest
 't Geloof aan God te toonen:
 't Geloof aan God, die door zijn' kracht,
 Het alles schiep en 't al volbragt.
 Een *Heiden* viert geen zondag.

Gij predikt mij, ô dierb're dag!
 Dat Jezus is verzezen,
 Den dood verwon, en eeuwig leeft,
 't Bewind van 't all' in handen heeft.
 Gij zult mij altijd wezen
 Den feestdag der onsterfelijkheid,
 't Bewijs van Jezus god'lijkheid,
 Geen *Jood* viert onzen zondag.

'k Zou dan aan Heiden, Jood, en dier,
 Verachtelijk gelijken:
 Wanneer ik voor deez' heil'gen dag,
 Als Christenkind, geen diep ontzag
 En dankbaarheid liet blijken.
 'k Wil niet luidruchtig zijn op straat,
 Niet beuzelen met zotte praat,
 Een *Christen* viert den zondag.

Kom! vader! moeder! naar de kerk!
 Ik moet nu mede zingen
 Tot roem van God, die mij ook schiep,
 Van Jezus die eens kind'ren riep,
 Ik voel zijn' liefde dringen.
 In Jezus naam moet kinderlof,
 Nu opgaan tot het hemelhof,
 Ook *Kind'ren* vierden zondag.

ô Vader! moeder! meld mij straks
 Van 't geen gij nu zult hooren;
 Ik kan nog alles niet verstaan,
 Maar wil toch gaarne mede gaan,
 En zit met luistrend' ooren.
 Ik bid dan 't *onze vader* meê,
 Ik lees den *tekst*, 'k *zing* dankbaar meê,
 Zoo vier ook *ik* den zondag.

DE LEVENSREIS.

Wij zijn op reis naar 't vaderland,
 Hier trekken wij slechts door;
 Geleid, gevormd door 's Heeren Geest,
 Verdwaalt men nooit van 't spoor!

De wereld is de holle zee,
 Waarop de vaart geschiedt,
 't Zij lang, 't zij kort, de hoofdzaak is,
 Dat 't doel ons niet ontschiet.

Bij God en Jezus eens te zijn,
 Dat is het groote doel,
 Verlost van zonde, schuld en smart,
 En boven 't aardsch gewoel.

De reis begint bij d' eerste stond,
 Dat 's levens polsslâg slaat,

En eindigt op het oogenblik,
Dat d' adem stille staat.

Het ligchaam is de ranke hulk,
Waarin men henen gaat.
De reiziger d' edele ziel,
Die eenmaal 't schip verlaat.

De togt loopt snel, of langzaam af,
Veranderlijk is 't weer.
Men moet het nemen, zoo men 't vindt;
Zoo is 't met reizen meer.

't Gevaar is groot op deze zee,
Van wege klip en rots,
Die menig schip verbrijz'len deed,
Bij storm en golfgeklots.

Voorzigtigheid is d' eerste les,
't Gebed stijg' naar omhoog,
Van tijd tot tijd de grond gepeild,
Kompas en kaart in 't oog.

't Geweten is het regte lood,
Waar mée men peilen moet.
De bijbel is de beste kaart,
Die ons voor feilen hoedt.

Het beeld van Jezus is 't kompas,
Dat wijst naar 't ware punt,
Waar Gods genâe een eeuw'ge rust,
Den reiziger vergunt.

De reden is het roer van 't schip
Dat gang en draai bestiert.
Gevoel en harstogt is het zeil,
Waarin het windje giert.

Niet al te veel het zeil gevierd,
 Te hoog niet opgebaald:
 Men waagt te veel; 't gevaar is groot,
 Ligt raakt de kiel verdwaald.

Maar wie nu stuurman op het schip?
 Aan wien nu zich vertrouwt,
 Die naar het ware vaderland,
 Den regten koers steeds houdt?

't Is Jezus Christus, Hij alleen,
 Zoo wijs, zoo goed, zoo groot;
 De beste leidsman hier bencên,
 Hij hoedt de ranke boot.

Hij kent de wereld en ons hart;
 Bestiert het al op aard';
 Hij wil ons heil, en mint ons teêr,
 Is ons vertrouwen waard.

Wij moeten op de gansche reis,
 Gerust aan zijne hand
 Hem volgen, waar Hij ons geleidt:
 Tot in het vaderland.

Zijn woord geloofd, zijn Geest gevolgd,
 't Geloofsoog op het kruis,
 Als vriend en heer Hem trouw gediend,
 Zoo komt men zalig 't huis.

Komt jonge vrienden! niet gezaimd;
 Op reis naar 't vaderland
 Eer 't scheepje strandt, en gij vergaet,
 Geeft Jezus hart en hand.

Hij roept u toe: « ô zondig kind
 Ik stierf, Ik leef voor u,
 Bemin, vertrouw, en volg Mij vroeg;
 En alles is voor u!"

ô Jezus, die in ' hemels zaal,
 Uw' vrienden brengt te zaam,
 Geef ons een' plaats! vernieuw ons hart!
 Tot eer van Uwen naam!

DE SMALLE EN BREEDE WEG.

Daar is een weg die leidt tot God,
 Alle and'ren gaan ter zij.
 Die weg is smal, maar vol genot,
 De Christen is er blij

't Is 't pad der waarheid en der deugd,
 Wel steil is soms die baan,
 Maar voert tot God, en geeft steeds vreugd,
 Heil hun, die daarop gaan!

't Is tijds genoeg, (zoo denkt men meest)
 Op dezen weg te treên:
 Men kiest het zijpad onbevreesd,
 Dat meer gemak'lijk scheen.

Het is de ruime breede baan,
 Die zonde en wereld biedt!
 Zij trekt de jonge harten aan,
 En lokt door blij verschiet.

Maar alles is hier louter schijn,
 Een damp, een waterbel.
 't Wekt naberouw, en bitt're pijn,
 Het leidt naar dood en hel

Hoe mijd' ik dit gevaarlijk pad,
 Dat uitloopt op verderf?
 Hoe kom ik in de hemelstad,
 Waar 'k eeuwig heil verwerf?

Als God mijn leidsman hier beneên,
 't Gebed mijn wapen is,
 En voor mijn kinderlijke schreên,
 Zijn woord mijn rigtsnoer is.

Komt! speelgenooten! 'k ga u voor,
 ô! Laat ons zamengaan!
 De smalle weg is 't beste spoor,
 Die loopt ten hemel aan.

Zoo gij niet volgt, 'k ga dan alleen,
 'k Wil niet bedrogen zijn.
 Ik wil gelukkig hier beneên,
 En eens bij Jezus zijn.

HET NAARSTIGE KIND.

De blijde morgenstond is daar!
 Zou 'k nu mijn tijd verslapen?
 En schoon het zonlicht mij beschijnt,
 Nog als een luiaard gapen?

ô Neen! de slaap is voor den nacht,
 De dag voor 't werk gegeven;
 Wie meer, dan noodig is, verslaapt,
 Die kort zijn eigen leven.

Wie elken dag een uur bespaart,
 Heeft zich niet slecht bezonnen:
 En voor zijn werk, op ieder jaar
 Een halve maand gewonnen.

'k Ben jong en mag wel eens met spel,
 Mij voor een poos verlusten;
 Dat is voor ziel en ligchaam goed,
 Maar 't zij slechts om te rusten.

'k Wierd vast een domme of wilde knaap,
 Zoo 'k mij door zucht tot spelen,

Den besten leer-, en levens-tijd,
Baldadig liet ontstelen.

Ik weet nog weinig, en zou toch
Veel meerder willen weten,
Om eens in huis, in kerk of staat,
Een nuttig lid te heeten.

De jeugd is 's levens lentetijd,
Die dan verzuimt te zaaijen,
Haalt nooit weêr in, het is voorbij,
Hij kan slechts doornen maaïjen.

Ik wil dan leeren, thans is 't tijd,
't Verstand is mij gegeven,
En niet onnut de plaats beslaan,
In dit, of 't volgend leven.

Geef gij uw zegen, goede God!
De wijsheid komt van boven:
Verlicht mijn oog! bestier mijn hart!
En 'k zal u dankbaar loven.

AVOND BEPROEVING.

Gevolgd naar LAVATER.

In stilte vraag ik thans mij zelv'

In stilte voor mijn God:

Heb ik volvaardig blijd gedaan

Elk vaderlijk gebod?

Heb ik voor kwaaddoen mij gewacht?

Mijn oudren niet onteerd?

Wat goede daad heb ik verrigt?

Wat nuttigs aangeleerd?

Volgde ik den raad, dien men mij gaf?

Ontvlugte ik elk gevaar?

Bad ik, dat God voor dwaling mij
Genadig toch bewaar?

Lette ik op ieder woord en wenk
Van oud'ren, vaardig, blij?
Was al mijn vreugd gehoorzaamheid?
Was ik van hoogmoed vrij?

Was ik gereed tot and'rer dienst?
Was weldoen al mijn lust?
Heb ik geen kind moedwillig thans,
Door woord of daad ontrust?

Heb ik m' ook dwaas'lijk aangesteld?
Wat was mijn vreugdespel?
Heb ik geen booze daad bedacht?
Besteedde ik de uren wel?

Ik val, ô Vader! voor U neêr!
Met een beschaamd gemoed,
Ik voel mijn kinderlijk gebrek!
Vergeef me om Jezus bloed!

Genade! Vader! voor een kind,
Dat Gij geheel doorschouwt!
Ik voel mijn schuld, och hoor mijn beê!
Zie! hoe het mij berouwt.

Geef dat ik uit mijn fouten leer;
Mogt 't morgen beter gaan;
En aan den avond van dien dag,
Het hart mij blijder slaan!

Bij M. WIJT & ZONEN, Drukkers van het Nederlandsche
Zendinggenootschap, worden ook uitgegeven
de navolgende Kleine Stukjes.

1. Evangelische herinneringen aan Kranken.	4 15 Ct.
2. Over het nuttig Kerkgaan.	- 10 "
3. Over het doen van Belijdenis.	- 10 "
4. Een woord voor menschen, die niet ter kerk kennengaan.	- 10 "
5. Het Christendom beschaamd door Heidenen.	- 10 "
6. Evangelische herinneringen aan Bedroefden.	- 22½ "
7. Evangelische herinneringen aan Vaders en Moeders.	- 20 "
8. Een woord aan Vaders en Moeders over den Doop.	- 65 "
9. Over het allerbeste Boek.	- 20 "
10. Onderwijs over het Bijbellezen.	- 15 "
11. Levensgeschiedenis van den grootsten Man.	- 25 "
12. Iets over het Avondmaal.	- 15 "
13. Opwekking tot de huisselijke Godsdienst.	- 20 "
14. Zamenpraak tusschen drie Vrienden over de Wedergeb.	- 07½ "
15. Het leven van William Kellij.	- 15 "
16. Drie zamenpraken tusschen een' Leeraar en een' Huism.	- 15 "
17. Het dorp Eerenhoef, tot vorigen welvaart hersteld.	- 25 "
18. Het nadeel van het bij de straat loopen der kinderen	- 20 "
19. Waarschuwing tegen de Ontucht.	- 50 "
20. Iets voor herstelden uit krankheid.	- 20 "
21. Iets voor Gevangenen.	- 45 "
22. Geschenk der Christelijke liefde voor kinderen	- 32½ "
23. Geschenk voor Lidmaten der Christelijke kerk.	- 25 "
24. Heb ik wel genoeg voor de Eeuwigheid?	- 20 "
25. Tweede Geschenk der Christelijke liefde voor kinderen	- 25 "
26. Voor Dienstboden.	- 25 "
27. Over de Feesten.	- 13 "
28. Iets voor Armen.	- 10 "
29. Jezus, de geneesmeester van krankten.	- 12½ "
30. Evangelische Herinneringen aan oude Liedren.	- 22½ "
31. Verzameling van leerz. brieven en opwekkende verhalen	- 20 "
32. Opwekking tot weltevredenheid.	- 20 "
33. Een goed woord aan Christen-ouders over de opvoeding	- 20 "
34. Franke, de kracht des Geloofs.	- 15 "
35. Schets van het leven van Afrikaner.	- 10 "
36. Waarschuwing tegen het Kwaadspreken.	- 20 "
37. Iets over de Zelfkennis.	- 25 "
38. Een woord van onderrigt en troost in Starfhuizen.	- 17½ "
39. Men doet niet, wat men kan.	- 25 "
40. Vriendelijke raad aan zwaarmoedigen.	- 25 "
41. Waarom word ik niet hater?	- 20 "
42. Wie zijn, hier op aarde, de gelukkigste menschen?	- 25 "
43. Gedenk te Sterven.	- 25 "
44. Het Voorbidden, een pligt der Christelijke liefde.	- 17½ "
45. Opwekking tot getrouwe deelneming in het Maan- delijksche Gebed.	- 17½ "
46. Troostwoord voor Christenen, in alle wederwaardigheden.	- 20 "
47. Bijbelsch Leesboek voor Kranken.	- 25 "
48. Iets uit het leven van Felix Neff, Pred. der Waldensen.	- 25 "

A 2428053

*Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN,
zijn mede te bekomen de volgende Kleine Stukjes.*

No.			
1.	Noodsakelijkheid der kennis van Jezus Christus	à 10	Ct
2.	Het geluk van God tot zijnen Vriend te hebben;	- 15	"
3.	Het waar geluk, geschetst in drie gesprekken,	- 15	"
4.	Van Eijk, iets over de Bekeering.	- 40	"
5.	" " over de Sacramenten.	- 10	"
6.	" " over de Regtzinnigheid.	- 45	"
7.	" " voorbeelden van Vroegbekeerden.	- 40	"
8.	" " bij de uitdeeling des Bijbels.	- 05	"
9.	Jezus, de ware Zondaarsvriend..	- 10	"
10.	Een boekje voor menschen, die het niet willen lezen	- 05	"
11.	De godvruchtige Krijgsman.	- 10	"
12.	Iets over het Vloeken.	- 05	"
13.	Hartelijke opwekking en welmeenende raad.	- 10	"
14.	De weg des Heils, in zestien korte voorstellen.	- 20	"
15.	De godvruchtige Zeeman.	- 20	"
16.	Een woord tot bemoediging.	- 07½	"
17.	Iets over de Vereeniging.	- 15	"
18.	Jonathan de Baggerman.	- 10	"
19.	Franke, heilige en veilige weg.	- 05	"
20.	Overdenking over het Wederzien.	- 10	"
21.	Ernstige gedachten over de Eeuwigheid.	- 07½	"
22.	Raadgevingen. Wenken. Middelen.	- 10	"
23.	Leven en Sterven van een vroeg godvreesend Dochtertje	- 20	"
24.	Onderwijs om zalig te worden,	- 05	"
25.	Het boerenmeisje.	- 02½	"
26.	Jozef.	- 02½	"
27.	Schets van Jezus leven.	- 10	"
28.	Vrolijk nitzigt van een 96 jarigen grijsaard.	- 15	"
29.	De goede Moeder.	- 20	"
30.	Th. Hoog, over de vroege Godzaligheid.	- 20	"
31.	— — — — — opleiding van het Nagelacht..	- 25	"
32.	Gedachten van een oud Godgeleerden,	- 50	"
33.	Hogendorp, ootmoed voor God.	- 50	"
34.	Wonderbare oogbeschouwing..	- 40	"
35.	Realer, over de Gezangen...	- 15	"
36.	Een boekje voor menschen om den Bijbel te lex. de 25 Ex.	- 25	"
37.	Honigdruppen uit de Steenrots Jezus Christus.	- 20	"
38.	Lessen der wijsheid voor alle Christenen..	- 25	"
39.	Een zentional beknopte Preekjes.	- 12½	"
40.	Leven en bekeering van vrouw Langerveld.	- 10	"
41.	Th. van der Groe, zaligmakend Geloof.	- 60	"
42.	Kort Begrip der christelijke religie.	- 10	"
43.	Bekeeringgeschiedenissen en Sterfbedden.	- 50	"
44.	Spiegel der goddelijke voorzienigheid.	- 25	"
45.	Leven van M. vrouw Paterson..	- 10	"
46.	Gesprekken en Overdenkingen over des Heilands lijden	- 35	"
47.	idem, idem, (tweede Stukje)	- 55	"
48.	idem, idem, (derde Stukje)	- 55	"
49.	idem, idem, (vierde Stukje)	- 40	"
<hr/>			
A.	Blak, de Schoorsteenveger.	à 10	Ct
B.	Nimmer te Laat.	- 10	"
C.	Nimmer te Vroeg.	- 10	"
D.	De kracht van de Godsdienst.	- 10	"
E.	De Ondejaars-avond,	- 10	"